FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 16 april 2015

410/2015

Kommunallag

Utfärdad i Helsingfors den 10 april 2015

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att skapa förutsättningar för att förverkliga kommuninvånarnas självstyrelse och möjligheter att delta i och påverka kommunens verksamhet. Syftet med lagen är också att främja den kommunala verksamhetens planmässighet och ekonomiska hållbarhet.

Kommunen ska främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs genom lag, på ordnandet av kommunens förvaltning och ekonomi samt på sådan verksamhet i kommunen som avses i 6 § 2 mom.

3 §

Kommunmedlem

Medlemmar av en kommun är

1) de vars hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) kommunen är (*kommuninvånare*),

2) sammanslutningar och stiftelser som har hemort i kommunen,

3) de som äger eller besitter fast egendom i kommunen.

4 §

Kommunens namn

Beslut om ändring av kommunens namn fattas av fullmäktige. Innan beslutet fattas ska ett utlåtande i ärendet inhämtas hos Institutet för de inhemska språken. Finansministeriet ska underrättas om en namnändring.

Kommunen kan använda benämningen

RP 268/2014
RvUB 55/2014
RSv 348/2014

stad när den anser sig uppfylla de krav som ställs på ett stadssamhälle.

5 §

Kommunvapen

Kommunen kan ha ett kommunvapen som godkänts av fullmäktige. Innan vapnet godkänns ska kommunen inhämta Riksarkivets utlåtande.

Kommunstyrelsen eller någon annan i förvaltningsstadgan förordnad kommunal myndighet övervakar användningen av vapnet.

6 §

Kommunkoncern och kommunens verksamhet

En sammanslutning där kommunen har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997) är *kommunens dottersammanslutning*. Kommunen och dess dottersammanslutningar bildar en *kommunkoncern*. Det som i denna lag föreskrivs om kommunens dottersammanslutningar tillämpas även på stiftelser som kommunen har bestämmande inflytande över.

Utöver kommunens och kommunkoncernens verksamhet omfattar *kommunens verksamhet* även deltagande i samarbete mellan kommunerna samt övrig verksamhet som grundar sig på ägande, avtal och finansiering.

2 kap.

Kommunens uppgifter och organiseringsansvar

7 §

Kommunens uppgifter

Kommunen sköter de uppgifter som den har åtagit sig med stöd av självstyrelsen och organiserar de uppgifter som särskilt föreskrivs för den i lag. När uppgifter ska organiseras i samarbete med andra kommuner, föreskrivs det om detta genom lag (*lagstadgat samarbete*).

Kommunen kan med stöd av avtal även åta sig att sköta andra offentliga uppgifter än sådana som hör till dess självstyrelse.

8 §

Kommunens organiseringsansvar

Kommunen kan själv organisera de uppgifter som åligger den enligt lag eller avtala om att organiseringsansvaret överförs på en annan kommun eller en samkommun. Vid lagstadgat samarbete ansvarar den andra kommunen eller samkommunen för organiseringen av uppgifterna för kommunens räkning.

Den kommun eller samkommun som ansvarar för organiseringen av uppgifterna ska i fråga om de tjänster och andra åtgärder som ska organisera svara för

1) lika tillgång till tjänsterna och åtgärderna,

2) fastställandet av behovet, mängden och kvaliteten i fråga om dem,

3) det sätt som de produceras på,

4) tillsynen över produktionen,

5) utövandet av myndigheternas befogenheter.

Kommunen svarar för finansieringen av uppgifterna, även om organiseringsansvaret har överförts på en annan kommun eller samkommun.

9 §

Produktion av tjänster

Kommunen eller samkommunen kan antingen själv producera de tjänster som omfattas av dess organiseringsansvar eller enligt avtal skaffa dem av andra tjänsteproducenter. Särskilda bestämmelser gäller för användningen av servicesedlar.

Kommunen kan dock anförtro offentliga förvaltningsuppgifter åt andra än myndigheter endast om det föreskrivs särskilt om det genom lag.

När kommunen eller samkommunen skaffar lagstadgade tjänster av någon annan tjänsteproducent kvarstår det organiseringsansvar som avses i 8 § 2 mom. hos kommunen eller samkommunen. Tjänsteproducentens ansvar för tjänsterna bestäms dessutom i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag eller annanstans samt enligt vad som kommunen eller samkommunen och tjänsteproducenten avtalat om.

3 kap.

Förhållandet mellan staten och kommunen

10 §

Uppföljning och laglighetsövervakning

Finansministeriet följer allmänt kommunernas verksamhet och ekonomi samt ser till att den kommunala självstyrelsen beaktas vid beredningen av lagstiftning som gäller kommunerna.

Regionförvaltningsverket kan med anledning av klagomål undersöka om kommunen har iakttagit gällande lag.

11 §

Statens och kommunernas samrådsförfarande

Lagstiftning som gäller kommunerna, principiellt viktiga och vittsyftande statliga åtgärder som gäller kommunernas verksamhet, ekonomi och förvaltning samt samordningen av statens och kommunernas ekonomi behandlas genom statens och kommunernas samrådsförfarande på det sätt som anges i 12 och 13 §. Vid samrådsförfarandet företräds kommunerna av Finlands Kommunförbund rf.

12 §

Program för kommunernas ekonomi

Inom ramen för statens och kommunernas samrådsförfarande bereds ett program för kommunernas ekonomi. Beredningen av programmet utgör en del av beredningen av planen för de offentliga finanserna och beredningen av budgetpropositionen.

Programmet för kommunernas ekonomi innehåller den del i planen för de offentliga finanserna som gäller kommunernas ekonomi. Bestämmelser om planen för de offentliga finanserna finns i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012) och i bestämmelser som utfärdas med stöd av den.

Programmet för kommunernas ekonomi ska innehålla en uppskattning av hur väl finansieringen räcker för att fullgöra kommunens uppgifter (*finansieringsprincipen*). Programmet innehåller en bedömning av förändringarna i kommunernas verksamhetsmiljö, efterfrågan på tjänster och kommunernas uppgifter samt av den kommunala ekonomins utveckling. Den kommunala ekonomin bedöms som en helhet, som en del av den offentliga ekonomin och enligt kommungrupp. Vid bedömningen specificeras kommunernas lagstadgade och andra uppgifter samt bedöms produktiviteten i kommunernas verksamhet.

I samband med budgetpropositionen ska det ges en bedömning av den kommunala ekonomins utveckling samt av statsbudgetens inverkan på den kommunala ekonomin.

Programmet för kommunernas ekonomi bereds av finansministeriet tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet samt vid behov andra ministerier. De ekonomiska prognoser och den bedömning av den kommunala ekonomins utveckling som ligger till grund för programmet utarbetas av finansministeriet. Finlands Kommunförbund rf deltar i beredningen av programmet för kommunernas ekonomi.

13 §

Delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning

Statens och kommunernas samrådsförfarande omfattar behandling av frågor som gäller kommunernas verksamhet, ekonomi och förvaltning i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning, som finns i anslutning till finansministeriet.

Delegationen har till uppgift att följa och bedöma den kommunala ekonomins utveckling samt se till att programmet för kommunernas ekonomi beaktas i beredningen av lagstiftning och beslut som gäller kommunerna. Bestämmelser om delegationens närmare

uppgifter och om dess sammansättning och sektioner utfärdas genom förordning av statsrådet.

AVDELNING II

DEMOKRATI OCH PÅVERKAN

4 kap.

Fullmäktige

14 §

Fullmäktiges uppgifter

Kommunen har ett fullmäktige som ansvarar för kommunens verksamhet och ekonomi samt utövar kommunens beslutanderätt.

Fullmäktige fattar beslut om

1) kommunstrategin,
2) förvaltningsstadgan,
3) budgeten och ekonomiplanen,
4) principerna för ägarstyrningen samt koncerndirektiv,
5) de mål för verksamheten och ekonomin som sätts upp för affärsverk,
6) grunderna för skötseln av tillgångarna och placeringsverksamheten,
7) grunderna för den interna kontrollen och riskhanteringen,
8) de allmänna grunderna för de avgifter som tas ut för tjänster och andra prestationer,
9) ingående av borgensförbindelse eller ställande av annan säkerhet för annans skuld,
10) valet av ledamöter i organ, om inte något annat föreskrivs nedan,
11) grunderna för de förtroendevaldas ekonomiska förmåner,
12) valet av revisorer,
13) godkännande av bokslutet och ansvarsfrihet,
14) annat som fullmäktige enligt gällande bestämmelser eller föreskrifter ska besluta om.

15 §

Kommunalval

Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige utses genom kommunalval som förrättas i kommunen. Fullmäktiges mandattid är fyra år och den börjar vid ingången av juni månad valåret.

Kommunalval är direkta, hemliga och proportionella. Alla röstberättigade har lika rösträtt.

Bestämmelser om förrättandet av kommunalval finns i vallagen (714/1998) och kommunstrukturlagen (1698/2009).

16 §

Antalet ledamöter i fullmäktige

Fullmäktige fattar beslut om antalet ledamöter i fullmäktige. Ett udda antal ledamöter i fullmäktige väljs enligt antalet invånare i kommunen enligt följande:

Antal invånare	Antal ledamöter i fullmäktige minst
högst 5 000	13
5 001—20 000	27
20 001—50 000	43
50 001—100 000	51
100 001—250 000	59
250 001—500 000	67
mer än 500 000	79

Om fullmäktige inte fattar något beslut om antalet ledamöter i fullmäktige, ska det i lagen angivna minimiantalet ledamöter väljas. Om fullmäktige fattar beslut om ett större antal ledamöter än minimiantalet eller om ett tidigare beslut ändras, ska justitieministeriet underrättas om detta före utgången av året före valåret. Fullmäktiges beslut om antalet ledamöter får verkställas innan det har vunnit laga kraft. Beslutet får dock inte börja verkställas, om förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten.

Invånarantalet enligt denna paragraf bestäms enligt de uppgifter som vid utgången av den 30 november året före valåret finns i det befolkningsdatasystem som avses i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009).

17 §

Ersättare i fullmäktige

Till ersättare för fullmäktigeledamöterna väljs av de första icke invalda kandidaterna från varje valförbund, parti och gemensam lista i kommunalvalet ett lika stort antal som antalet ledamöter, dock minst två. En ledamot som blivit vald i egenskap av kandidat för en valmansförening utanför de gemensamma listorna har ingen ersättare.

Om det konstateras att en ledamot har förlorat sin valbarhet eller om en ledamot har befriats från sitt uppdrag eller avlidit, kallar fullmäktigeordföranden i hans eller hennes ställe för den återstående mandattiden den i ordningen första ersättaren från valförbundet, partiet eller den gemensamma listan i fråga.

18 §

Ordförande och vice ordförande

Fullmäktige väljer bland sina ledamöter en ordförande och ett behövligt antal vice ordförande för fullmäktiges mandattid, om inte fullmäktige har beslutat att de ska ha en kortare mandattid än fullmäktiges mandattid. Ordföranden och vice ordförandena väljs vid samma valförrättning.

Fullmäktiges ordförande och vice ordförande har rätt att närvara och yttra sig vid kommunstyrelsens sammanträden.

19 §

Fullmäktigegrupper och stöd för deras verksamhet

För arbetet i fullmäktige kan ledamöterna bilda fullmäktigegrupper. En ledamot kan också ensam bilda en fullmäktigegrupp.

Kommunen kan för att förbättra fullmäktigegruppernas verksamhetsförutsättningar lämna ekonomiskt stöd för verksamheten inom fullmäktigegrupperna samt de åtgärder genom vilka fullmäktigegrupperna främjar kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka. När stöd beviljas ska stödets användningsändamål specificeras. Stödbeloppet ska särskilt för varje fullmäktigegrupp uppges i kommunens bokslut.

5 kap.

Kommuninvånarnas rätt till inflytande

20 §

Rösträtt i kommunalval

Rösträtt i kommunalval som förrättas i kommunen har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som senast valdagen fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen, enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, är vid utgången av den 51 dagen före valdagen. Rösträtt i kommunalval har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

Rösträtt i kommunalval har dessutom personer som är anställda inom Europeiska unionen eller en i Finland verksam internationell organisation eller som är familjemedlemmar till sådana personer och som senast valdagen fyller 18 år samt som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är bosatta i kommunen vid utgången av den 51 dagen före valdagen, om

1) uppgifter om personen på hans eller hennes begäran har registrerats i befolkningsdatasystemet på det sätt som anges i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster,

2) personen skriftligen senast klockan 16 den 52 dagen före valdagen har underrättat magistraten om sin önskan att utöva sin rösträtt vid kommunalvalet eller inte skriftligen har återkallat en tidigare anmälan.

21 §

Rösträtt i kommunal folkomröstning

På rösträtt i folkomröstningar som ordnas i kommunen tillämpas vad som i 20 § föreskrivs om rösträtt i kommunalval.

Rösträtt i en folkomröstning som gäller ett

delområde i kommunen har endast de som är bosatta inom delområdet.

22 §

Möjligheter att delta och påverka

Kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster har rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Fullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter att delta.

Deltagande och påverkan kan främjas i synnerhet genom att

1) diskussionsmöten och invånarråd ordnas,

2) invånarnas åsikter reds ut innan beslut fattas,

3) företrädare för dem som utnyttjar tjänsterna väljs in i kommunens organ,

4) möjligheter att delta i ekonomiplaneringen ordnas,

5) tjänsterna planeras och utvecklas tillsammans med dem som utnyttjar tjänsterna,

6) invånare, organisationer och andra sammanslutningar stöds när de tar egna initiativ till att planera och bereda ärenden.

23 §

Initiativrätt

Kommuninvånarna samt sammanslutningar och stiftelser som har verksamhet i kommunen har rätt att komma med initiativ i frågor som gäller kommunens verksamhet. Initiativtagaren ska informeras om de åtgärder som vidtagits med anledning av initiativet.

Om antalet initiativtagare enligt 1 mom. motsvarar minst två procent av kommuninvånarna, ska frågan tas upp till behandling inom sex månader från det att den väcktes.

Dessutom har de som utnyttjar kommunens tjänster rätt att komma med initiativ i frågor som gäller tjänsterna i fråga.

Fullmäktige ska minst en gång om året underrättas om de initiativ som har tagits i frågor som hör till fullmäktiges behörighet och om de åtgärder som har vidtagits med anledning av initiativen.

24 §

Kommunal folkomröstning

Fullmäktige kan besluta att en folkomröstning ska ordnas i en fråga som hör till kommunen. Ändring i fullmäktiges beslut om att ordna folkomröstning får inte sökas genom besvär.

Folkomröstningar är rådgivande.

En folkomröstning kan gälla hela kommunen eller ett delområde i kommunen. Delområdet består då av ett eller flera sådana röstningsområden som avses i vallagen.

Alla röstberättigade har lika rösträtt. Omröstningen är hemlig. Bestämmelser om ordnande av folkomröstningar finns dessutom i lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar (656/1990).

25 §

Initiativ till folkomröstning

Initiativ till en folkomröstning kan tas av minst fyra procent av de kommuninvånare som fyllt 15 år. Fullmäktige ska utan dröjsmål avgöra om en folkomröstning enligt initiativet ska ordnas.

26 §

Ungdomsfullmäktige

Kommunstyrelsen ska inrätta ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga (*ungdomsfullmäktige*) för att garantera den unga befolkningens möjligheter att delta och påverka samt sörja för ungdomsfullmäktiges eller påverkansgruppens verksamhetsförutsättningar. Ungdomsfullmäktige kan vara gemensamt för flera kommuner.

Ungdomsfullmäktige ska ges möjlighet att påverka planering, beredning, genomförande och uppföljning inom olika kommunala verksamheter i frågor som är av betydelse för kommuninvånarnas välfärd, hälsa, studier, livsmiljö, boende eller rörlighet samt även i andra frågor som ungdomsfullmäktige bedömer som betydelsefulla med tanke på barn och unga. Ungdomsfullmäktige ska tas med

när barns och ungas deltagande och hörande av barn och unga utvecklas i kommunen.

Bestämmelser om barns och ungas deltagande och hörande av barn och unga finns i 8 § i ungdomslagen (72/2006).

27 §

Äldreråd

Kommunstyrelsen ska inrätta ett äldreråd för att garantera den äldre befolkningens möjligheter att delta och påverka samt sörja för äldrerådets verksamhetsförutsättningar. Äldrerådet kan vara gemensamt för flera kommuner.

Äldrerådet ska ges möjlighet att påverka planering, beredning och uppföljning inom olika kommunala verksamheter i frågor som är av betydelse för den äldre befolkningens välfärd, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, rörlighet eller möjligheter att klara de dagliga funktionerna eller med tanke på den service som den äldre befolkningen behöver.

28 §

Råd för personer med funktionsnedsättning

Kommunstyrelsen ska inrätta ett råd för personer med funktionsnedsättning för att garantera möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta och påverka. Rådet kan vara gemensamt för flera kommuner. Personer med funktionsnedsättning samt deras anhöriga och organisationer ska ha en tillräcklig representation i rådet. Kommunstyrelsen ska sörja för rådets verksamhetsförutsättningar.

Rådet för personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att påverka planering, beredning och uppföljning inom olika kommunala verksamheter i frågor som är av betydelse för personer med funktionsnedsättning och för deras välfärd, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, rörlighet eller möjligheter att klara de dagliga funktionerna eller med tanke på den service som de behöver.

29 §

Kommunikation

Kommunen ska informera kommuninvånarna, de som utnyttjar kommunens tjänster, organisationer och andra sammanslutningar om kommunens verksamhet. Kommunen ska ge tillräcklig information om de tjänster som kommunen ordnar, kommunens ekonomi, ärenden som bereds i kommunen, planer som gäller ärendena och behandlingen av ärendena, beslut som fattats och beslutens effekter. Kommunen ska informera om hur man kan delta i och påverka beredningen av besluten.

I fråga om beredningen av ärenden som behandlas av organen ska kommunen se till att de uppgifter som behövs med tanke på den allmänna tillgången till information läggs ut på det allmänna datanätet när föredragningslistan är färdig. Kommunen ska i sin kommunikation på nätet se till att sekretessbelagda uppgifter inte läggs ut på det allmänna datanätet och att skyddet för privatlivet tillgodoses vid behandlingen av personuppgifter.

I kommunikationen ska det användas ett klart och begripligt språk och olika invånargruppers behov ska beaktas.

AVDELNING III

ORGAN OCH LEDNING

6 kap.

Kommunens organ

30 §

Kommunens organ

I kommunen ska det förutom fullmäktige finnas en kommunstyrelse och en revisionsnämnd.

Fullmäktige kan dessutom tillsätta

1) nämnder som lyder under kommunstyrelsen eller utskott i stället för dem för skötseln av uppgifter av bestående natur,

2) direktioner för skötseln av affärsverk eller andra uppgifter,

3) sektioner i kommunstyrelsen, nämnder, utskott och direktioner.

Kommunstyrelsen, och med stöd av ett

fullmäktigebeslut även andra organ, kan tillsätta en kommitté för att sköta en viss uppgift.

I en tvåspråkig kommun ska för undervisningsförvaltningen tillsättas ett organ för vardera språkgruppen eller ett gemensamt organ med särskilda sektioner för vardera språkgruppen. Ledamöterna i organen eller sektionerna ska väljas bland personer som hör till respektive språkgrupp.

I fråga om kommunstyrelsens, nämnders, utskotts och direktioners sektioner tillämpas vad som föreskrivs om organet i fråga.

31 §

Organens sammansättning

Fullmäktige kan besluta att

1) till ledamöter i kommunstyrelsen och en nämnd kan väljas endast fullmäktigeledamöter och ersättare i fullmäktige, varvid nämnden kan kallas utskott (*utskottsmodell*),

2) ledamöter i kommunstyrelsen väljs till ordförande för en nämnd eller ett utskott (*ordförandemodell*),

3) något annat organ än fullmäktige utser ledamöterna eller en del av ledamöterna i en direktion,

4) ledamöterna eller en del av ledamöterna i en direktion, enligt de grunder som fullmäktige fastställer, utses på förslag av kommuninvånarna, kommunens anställda eller dem som utnyttjar tjänsterna, och

5) det i ett annat organ i en tvåspråkig kommun än det som avses i 30 § 4 mom. ska tillsättas en sektion för vardera språkgruppen, varvid sektionens ledamöter ska väljas bland personer som hör till respektive språkgrupp.

En ersättare i ett organ kan också vara ledamot i en sektion. Fullmäktige kan besluta att också andra än ledamöter och ersättare i organet kan väljas till ledamöter i en sektion, dock inte till ordförande.

För organens ledamöter utses personliga ersättare, på vilka tillämpas vad som föreskrivs om ordinarie ledamöter.

Särskilda bestämmelser gäller för jämställdheten mellan kvinnor och män vid valet av ledamöter i organen.

32 §

Mandattid för och val av ledamöter i organen

Ledamöterna i organen utses för fullmäktiges mandattid, om inte fullmäktige har beslutat att de ska ha en kortare mandattid än fullmäktiges mandattid eller något annat föreskrivs nedan. Om ledamöterna i en sektion utses av ett organ, beslutar organet samtidigt deras mandattid. Kommittéer som avses i 30 § 3 mom. tillsätts för högst det tillsättande organets mandattid.

Ledamöterna i kommunstyrelsen, i revisionsnämnden, i andra nämnder och i utskott utses vid ett sammanträde som fullmäktige håller i juni månad.

33 §

Ordförande och vice ordförande för organen

Fullmäktige eller ett annat organ som ansvarar för valet utser bland dem som valts till ledamöter en ordförande och ett tillräckligt antal vice ordförande för organet. Ordföranden och vice ordförandena väljs vid samma valförrättning, om inte fullmäktige har fattat beslut om en ordförandemodell.

Fullmäktige kan besluta att fullmäktiges ordförande, kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande samt nämndernas och utskottens ordförande är förtroendevalda på hel- eller deltid.

34 §

Återkallande av förtroendeuppdrag under pågående mandattid

Fullmäktige kan under pågående mandattid återkalla uppdragen för de förtroendevalda som fullmäktige har valt till kommunens eller samkommunens organ eller till ett organ som är gemensamt för kommunerna, om de eller någon av dem inte har fullmäktiges förtroende. Beslutet om återkallande av uppdrag gäller alla förtroendevalda i organet.

Fullmäktige kan under pågående mandattid återkalla uppdragen för ordföranden eller vice ordföranden i fullmäktige och de organ som den valt, om de eller någon av dem inte

har fullmäktiges förtroende. Beslutet om återkallande av uppdrag gäller presidiet i dess helhet.

Fullmäktige kan under pågående mandattid återkalla uppdraget för borgmästaren eller en biträdande borgmästare, om han eller hon inte har fullmäktiges förtroende.

Ärendet väcks på framställning av kommunstyrelsen eller om minst en fjärdedel av ledamöterna i fullmäktige har tagit initiativ till det.

35 §

Tillfälliga utskott

När ett i 34 § avsett ärende som gäller återkallande av förtroendeuppdrag eller ett i 43 § avsett ärende som gäller uppsägning av kommundirektören eller förflyttning av honom eller henne till andra uppgifter har väckts, kan fullmäktige tillsätta ett tillfälligt utskott som ska bereda ärendet. Utskottets ledamöter ska vara ledamöter eller ersättare i fullmäktige.

Ett tillfälligt utskott kan också tillsättas för avgivande av utlåtanden och granskning av förvaltningen.

Det tillfälliga utskottet ska inhämta kommunstyrelsens utlåtande i ett ärende som det ska bereda.

36 §

Delområdesorgan

Fullmäktige kan tillsätta nämnder eller direktioner för att främja påverkansmöjligheterna för invånarna i ett delområde i kommunen. Fullmäktige kan besluta att ledamöterna eller en del av ledamöterna i delområdesorganet utses på förslag av invånarna i delområdet i fråga.

Delområdesorganet har till uppgift att påverka det kommunala beslutsfattandet och utveckla delområdet i kommunen. Delområdesorganet ska ges tillfälle att ge sitt utlåtande vid beredningen av kommunstrategin samt budgeten och ekonomiplanen samt i frågor där det avgörande som träffas på ett betydande sätt kan påverka livsmiljön, arbetet eller övriga förhållanden för kommuninvånarna och dem som utnyttjar tjänsterna.

Bestämmelser om delområdesorganets övriga uppgifter och befogenheter finns i förvaltningsstadgan.

7 kap.

Ledningen av kommunen samt kommunstyrelsen

37 §

Kommunstrategi

Kommunen ska ha en kommunstrategi, i vilken fullmäktige beslutar om de långsiktiga målen för kommunens verksamhet och ekonomi. I kommunstrategin ska hänsyn tas till

1) främjandet av kommuninvånarnas välfärd,

2) ordnandet och produktionen av tjänster,

3) de mål för tjänsterna som sätts upp i lagar som gäller kommunernas uppgifter,

4) ägarpolitiken,

5) personalpolitiken,

6) kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka,

7) utvecklandet av livsmiljöns och områdets livskraft.

Kommunstrategin ska grunda sig på en bedömning av nuläget i kommunen samt av framtida förändringar i omvärlden och deras inverkan på fullgörandet av kommunens uppgifter. I kommunstrategin ska det också anges hur genomförandet av strategin utvärderas och följs upp.

Bestämmelser om att kommunstrategin ska beaktas när kommunens budget och ekonomiplan görs upp finns i 110 §. Kommunstrategin ses över åtminstone en gång under fullmäktiges mandattid.

38 §

Ledningen av kommunen

Kommunens verksamhet leds i enlighet med den kommunstrategi som fullmäktige godkänt.

Kommunstyrelsen leder kommunens verksamhet, förvaltning och ekonomi.

Kommundirektören, som är underställd kommunstyrelsen, leder kommunens förvaltning, skötseln av kommunens ekonomi samt

kommunens övriga verksamhet. Fullmäktige kan besluta att kommunen leds av en borgmästare i stället för en kommundirektör.

39 §

Kommunstyrelsens uppgifter

Kommunstyrelsen ska

1) svara för kommunens förvaltning och skötseln av kommunens ekonomi,

2) svara för beredningen och verkställigheten av fullmäktiges beslut och för tillsynen över beslutens laglighet,

3) bevaka kommunens intresse och, om inte något annat anges i förvaltningsstadgan, företräda kommunen och föra kommunens talan,

4) företräda kommunen som arbetsgivare och svara för kommunens personalpolitik,

5) svara för samordningen av kommunens verksamhet,

6) svara för ägarstyrningen i kommunens verksamhet,

7) sörja för kommunens interna kontroll och ordnandet av riskhanteringen.

40 §

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelsens ordförande leder den politiska samverkan som krävs för fullgörandet av kommunstyrelsens uppgifter. Bestämmelser om övriga uppgifter för kommunstyrelsens ordförande finns i förvaltningsstadgan.

41 §

Kommundirektören

Kommundirektören väljs av fullmäktige. Kommundirektören kan väljas tills vidare eller för viss tid och han eller hon står i tjänsteförhållande till kommunen.

Om ingen i valet av kommundirektör har fått över hälften av de avgivna rösterna, förrättas nytt val mellan de två som har fått flest röster. Den som i detta val har fått flest röster blir vald.

Kommundirektören har rätt att föra kommunstyrelsens talan och att få upplysningar av kommunens myndigheter och ta del av deras handlingar, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

Om det i kommunen väljs en borgmästare och tjänsten som kommundirektör är tillsatt när borgmästarens mandattid börjar, ska fullmäktige besluta att kommundirektören förflyttas till en annan tjänst eller ett arbetsavtalsförhållande som lämpar sig för honom eller henne. En kommundirektör som är vald för viss tid förflyttas för återstoden av tiden till en annan tjänst eller ett arbetsavtalsförhållande. En kommundirektör som förflyttats till en annan tjänst eller ett arbetsavtalsförhållande har rätt att få de förmåner som hör till tjänsten eller arbetsavtalsförhållandet i sådan form att de inte är mindre fördelaktiga än förmånerna i tjänsten som kommundirektör.

42 §

Direktörsavtal

Kommunen och kommundirektören ska ingå ett direktörsavtal, i vilket det avtalas om förutsättningarna för ledningen av kommunen.

I direktörsavtalet kan det bestämmas om arbetsfördelningen mellan kommundirektören och kommunstyrelsens ordförande vid ledningen av kommunen, med beaktande av vad som anges i förvaltningsstadgan.

I direktörsavtalet kan det bestämmas om förfarandet för avgörande av meningsskiljaktigheter i anslutning till skötseln av kommundirektörens tjänst på annat sätt än enligt förfarandet i 43 §. I direktörsavtalet kan det avtalas om det avgångsvederlag som ska betalas till kommundirektören. I sådana fall godkänns avtalet av fullmäktige.

43 §

Uppsägning av kommundirektören eller förflyttning till andra uppgifter

Fullmäktige kan säga upp kommundirektören eller förflytta honom eller henne till andra uppgifter, om han eller hon har förlorat fullmäktiges förtroende.

Saken väcks på framställning av kommunstyrelsen eller om minst en fjärdedel av leda-

möterna i fullmäktige har tagit initiativ till det. När saken bereds ska kommundirektören underrättas om vad förlusten av förtroende grundar sig på och ges tillfälle att bli hörd.

För fattande av ett beslut som avses i 1 mom. krävs det att två tredjedelar av alla fullmäktigeledamöter understöder det. Beslutet får verkställas omedelbart. Samtidigt kan kommundirektören befrias från sina uppgifter.

44 §

Borgmästare

Borgmästaren är förtroendevald i kommunen och ordförande för kommunstyrelsen.

Borgmästaren väljs av fullmäktige. Till borgmästare kan också väljas en person som inte är valbar till kommunstyrelsen eller till en nämnd. Fullmäktige kan besluta att borgmästaren ska vara fullmäktigeledamot i kommunen i fråga. En person förlorar inte sin valbarhet till fullmäktige på den grunden att han eller hon väljs till borgmästare.

En borgmästare kan väljas högst för fullmäktiges mandattid och mandattiden fortgår tills en ny borgmästare eller kommundirektör har blivit vald.

Val av borgmästare ska förrättas innan kommunstyrelsen väljs. Om ingen i valet av borgmästare har fått över hälften av de avgivna rösterna, förrättas nytt val mellan de två som har fått flest röster. Den som i detta val har fått flest röster blir vald.

Borgmästaren har rätt att föra kommunstyrelsens talan och att få upplysningar av kommunens myndigheter och ta del av deras handlingar, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

45 §

Biträdande borgmästare

En kommun kan vid sidan av borgmästaren ha biträdande borgmästare. De biträdande borgmästarna är förtroendevalda, och på valet av samt valbarheten och mandattiden för dem tillämpas vad som i 44 § 2 och 3 mom. föreskrivs om borgmästare.

Bestämmelser om biträdande borgmästarens uppgifter finns i kommunens förvaltningsstadga. Val av en biträdande borgmästare som är ordförande för en nämnd förrättas före valet av nämnden.

46 §

Ägarstyrning

Ägarstyrning avser åtgärder genom vilka kommunen som ägare eller medlem medverkar i förvaltningen och verksamheten i ett bolag eller annan sammanslutning.

Åtgärderna kan åtminstone gälla avtal om bolagsbildning, bestämmelser i bolagsordningen, andra avtal, personval, anvisningar till personer som företräder kommunen i olika sammanslutningar samt annat utövande av kommunens bestämmande inflytande.

47 §

Verksamhet i kommunens dottersammanslutningar och koncerndirektiv

Genom ägarstyrningen ska det ses till att kommunkoncernens fördel som helhet beaktas i verksamheten i kommunens dottersammanslutningar.

I sammansättningen av styrelserna för kommunens dottersammanslutningar ska en med tanke på sammanslutningens verksamhetsområde tillräcklig sakkunskap om ekonomin och affärsverksamheten beaktas.

Koncerndirektivet tillämpas på ägarstyrningen i kommunens dottersammanslutningar och i tillämpliga delar i intressesammanslutningar.

I koncerndirektivet ska det meddelas behövliga bestämmelser åtminstone om

1) planeringen och styrningen av kommunkoncernens ekonomi och investeringar,

2) ordnandet av koncernövervakningen, rapporteringen och riskhanteringen,

3) informationen och tryggad rätt för kommunens förtroendevalda att få upplysningar,

4) skyldigheten att inhämta kommunens åsikt före beslutsfattandet,

5) koncernens interna tjänster,

6) sammansättningen och utnämningen av styrelserna för kommunens dottersammanslutningar,

7) en god förvaltnings- och ledningspraxis i kommunens dottersammanslutningar.

48 §

Koncernledning

Till kommunens koncernledning hör kommunstyrelsen, kommundirektören eller borgmästaren och andra i förvaltningsstadgan angivna myndigheter. Koncernledningens uppgifter och befogenhetsfördelning fastställs i förvaltningsstadgan.

Koncernledningen svarar för genomförandet av ägarstyrningen i kommunkoncernen och för ordnandet av koncernövervakningen, om inte något annat bestäms i förvaltningsstadgan.

8 kap.

Samarbete mellan kommuner

49 §

Samarbetsformer

Kommuner och samkommuner kan med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans.

Formen för offentligrättsligt samarbete mellan kommuner kan vara ett gemensamt organ, en gemensam tjänst, ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift och en samkommun.

Formen för offentligrättsligt samarbete mellan samkommuner kan vara en gemensam tjänst, ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift och en affärsverkssamkommun.

50 §

Förhållandet mellan samarbete och lagen om offentlig upphandling

Om kommunen i enlighet med 8 § avtalar om att organiseringsansvaret för en uppgift som enligt lag åligger kommunen ska överföras på en annan kommun eller en samkommun, tillämpas inte lagen om offentlig upphandling (348/2007) på överföringen.

På samarbetet mellan kommunerna tillämpas inte lagen om offentlig upphandling eller lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (349/2007), om det i samarbetet är fråga om kommunens eller samkommunens upphandling hos anknutna enheter enligt 10 § i lagen om offentlig upphandling, hos anknutna företag eller samföretag enligt 19 § i lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster eller om ovannämnda lagar inte i övrigt tillämpas på samarbetet.

51 §

Gemensamt organ

En kommun kan sköta en uppgift för en eller flera kommuners räkning så att kommunerna har ett gemensamt organ som svarar för skötseln av uppgiften. Den kommun som sköter uppgiften kallas ansvarig kommun.

Kommunerna kan komma överens om att en del av ledamöterna i det gemensamma organet utses av de andra kommunerna. Vid lagstadgat samarbete ska varje kommun ha minst en ledamot som kommunen har utsett i organet.

52 §

Avtal om ett gemensamt organ

I ett avtal om ett gemensamt organ ska det åtminstone bestämmas om

1) det gemensamma organets uppgifter samt vid behov om överföringen av det organiseringsansvar som avses i 8 §,

2) det gemensamma organets sammansättning och de andra kommunernas rätt att utse ledamöter i organet,

3) grunderna för kostnaderna och fördelningen av dem,

4) avtalets giltighet och uppsägning av avtalet.

I avtalet kan det också bestämmas att kommunstyrelsen i den ansvariga kommunen inte har rätt att till behandling ta upp ett ärende som det gemensamma organet har fattat beslut i.

53 §

Gemensam tjänst

Kommunerna och samkommunerna kan genom överensstämmande beslut inrätta en gemensam tjänst.

Tjänsteinnehavaren står i tjänsteförhållande till alla kommuner och samkommuner i fråga.

De kommuner och samkommuner som deltar i arrangemanget ska åtminstone komma överens om vilken kommun eller samkommun som ansvarar för fullgörandet av arbetsgivarens förpliktelser samt om grunderna för kostnaderna och fördelningen av dem.

54 §

Avtal om skötseln av en myndighetsuppgift

En uppgift som enligt lag åligger kommunen, samkommunen eller dess myndighet och som kan delegeras till en tjänsteinnehavare kan genom avtal anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar.

Avtalet ska innehålla behövliga bestämmelser åtminstone om uppgiftens innehåll, uppföljningen av skötseln av uppgiften, grunderna för kostnaderna och fördelningen av dem samt om avtalets giltighet och uppsägning av avtalet.

55 §

Samkommun

En samkommun bildas genom ett avtal mellan kommunerna, vilket godkänns av fullmäktige (*grundavtal*). I namnet på en samkommun ska ordet samkommun ingå.

En samkommun är en juridisk person som kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan i domstolar och hos andra myndigheter.

Bestämmelser om affärsverkssamkommuner finns i 65 §. På affärsverkssamkommuner tillämpas bestämmelserna om samkommuner.

56 §

Grundavtal för samkommuner

I grundavtalet ska det åtminstone bestämmas om

1) samkommunens namn, hemort och medlemskommuner,

2) samkommunens uppgifter samt vid behov om överföringen av organiseringsansvaret enligt 8 §,

3) antalet representanter vid samkommunsstämman eller antalet ledamöter i samkommunsfullmäktige eller något annat organ som utövar den högsta beslutanderätten samt om grunderna för rösträtten,

4) samkommunens övriga organ samt om organens uppgifter och beslutanderätt och sammankallandet av dem,

5) vilket av samkommunens organ som bevakar samkommunens intressen, representerar samkommunen och ingår avtal för dess räkning samt på vilket sätt beslut fattas om rätten att teckna samkommunens namn,

6) medlemskommunernas andelar i samkommunens tillgångar och deras ansvar för samkommunens skulder samt om annat som gäller samkommunens ekonomi,

7) granskningen av samkommunens förvaltning och ekonomi,

8) ställningen för en medlemskommun som utträder ur samkommunen och för de medlemskommuner som fortsätter verksamheten,

9) förfarandet vid upplösning och likvidation av samkommunen,

10) det förfarande genom vilket samkommunens underskott täcks i en situation där medlemskommunerna inte har godkänt det avtal om balanseringen av samkommunens ekonomi som avses i 119 § 2 mom.,

11) ett system för att följa ekonomin och verksamheten och om rapporteringen till medlemskommunerna.

I grundavtalet kan det också bestämmas att ledamöterna och ersättarna i andra organ än samkommunsstämman ska vara fullmäktigeledamöter i medlemskommunerna och om att kvalificerad majoritet krävs för beslutsfattandet i ärenden som bestäms i avtalet.

57 §

Ändring av grundavtalet

Om inte något annat bestäms i grundavtalet kan grundavtalet ändras, om minst två tredjedelar av medlemskommunerna understöder en ändring och deras invånarantal är minst hälften av det sammanräknade invånarantalet i samtliga medlemskommuner.

Vid lagstadgat samarbete kan en medlemskommun dock inte utan sitt samtycke åläggas att delta i skötseln av nya frivilliga uppgifter och i kostnaderna för dem.

58 §

Samkommunens organ

Samkommunens beslutanderätt utövas av samkommunsfullmäktige eller samkommunsstämman. I en i 61 § avsedd samkommun med endast ett organ fördelar sig beslutanderätten mellan medlemskommunerna och samkommunens organ på det sätt som bestäms i grundavtalet.

En samkommun kan också ha andra organ enligt vad som bestäms i grundavtalet.

Samkommunens andra organ än de som avses i 1 mom. ska ges en sammansättning som svarar mot den andel röster olika grupper som är representerade i medlemskommunernas fullmäktige fått inom samkommunens område vid kommunalvalet med iakttagande av proportionalitetsprincipen enligt vallagen.

59 §

Samkommunsfullmäktige

På samkommunsfullmäktige tillämpas vad som föreskrivs om fullmäktige.

Ledamöterna till samkommunsfullmäktige ska utses av kommunen på det sätt som föreskrivs i grundavtalet.

60 §

Samkommunsstämma

Om samkommunens beslutanderätt utövas av samkommunsstämman, ska stämman hållas minst två gånger om året.

Representanterna vid samkommunsstämman utses av medlemskommunernas kommunstyrelse eller av något annat kommunalt organ enligt beslut av medlemskommunernas fullmäktige. Medlemskommunerna utser sina representanter särskilt till varje stämma.

Samkommunsstämman ska åtminstone

1) besluta om samkommunens budget och ekonomiplan,

2) godkänna samkommunens förvaltningsstadga,

3) välja samkommunens organ,

4) fatta beslut om grunderna för de förtroendevaldas ekonomiska förmåner,

5) välja revisorer,

6) fatta beslut om godkännande av bokslutet samt ansvarsfrihet.

På offentlighet vid samkommunsstämmor tillämpas vad som i 101 § föreskrivs om offentlighet vid fullmäktigesammanträden. På jäv för representanter vid samkommunsstämman tillämpas vad som i 97 § föreskrivs om jäv för fullmäktigeledamöter.

61 §

Samkommun med endast ett organ

När det är fråga om annat samarbete än lagstadgat samarbete kan kommunerna besluta att samkommunen har endast ett organ. Då fördelar sig beslutanderätten mellan medlemskommunerna och samkommunens organ på det sätt som bestäms i grundavtalet. Organet svarar för samkommunens verksamhet och förvaltning samt skötseln av samkommunens ekonomi.

I en samkommun med endast ett organ ska medlemskommunerna åtminstone

1) utse ledamöter i det organ som avses i 1 mom.,

2) utse ledamöter i revisionsnämnden och välja revisionssammanslutning,

3) besluta om ansvarsfrihet på det sätt som bestäms i grundavtalet.

I det grundavtal som gäller en samkommun med endast ett organ ska det utöver det som anges i 56 § dessutom bestämmas hur beslutsfattandet i samkommunen ordnas i situationer där medlemskommunerna inte har

fattat överensstämmande beslut i ett ärende som omfattas av medlemskommunernas beslutanderätt.

62 §

Utträde ur en samkommun

En medlemskommun får utträda ur samkommunen. Om inte något annat har bestäms i grundavtalet, sker utträdet vid utgången av ett kalenderår, sedan medlemskommunen har anmält utträdet minst ett år tidigare.

63 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som gäller avtal

Meningsskiljaktigheter som gäller ett avtal om samarbete avgörs i en förvaltningsdomstol som förvaltningstvistemål på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

64 §

Tillämpning av bestämmelser om kommuner i en samkommun

På samkommuner tillämpas vad som föreskrivs om kommuner i 2, 6, 7, 10, 14, 18, 19, 22, 23 och 29 §, 6 kap., 39, 40, 46, 47 och 48 § samt 9—16 kap.

Det som bestäms i 10 § 2 mom. tillämpas inte på kommunernas lagstadgade samarbete.

På samkommunsfullmäktige och samkommunsstämman tillämpas det som i 34 § föreskrivs om fullmäktige. I en samkommun som inte har något samkommunsfullmäktige väcks ett ärende på framställning av samkommunsstyrelsen eller en medlemskommun.

På uppsägning eller förflyttning till andra uppgifter av ledande tjänsteinnehavare i en samkommun tillämpas vad som föreskrivs om kommundirektören i 43 §. För fattande av beslut krävs det att beslutet omfattas av två tredjedelar av det sammanräknade röstetalet för samtliga medlemskommuner enligt grundavtalet.

På direktörsavtalet mellan samkommunens ledande tjänsteinnehavare och samkommunen tillämpas vad som i 42 § bestäms om direktörsavtal. I direktörsavtalet kan det bestämmas om förfarandet för avgörande av meningsskiljaktigheter i anslutning till skötseln av den ledande tjänsteinnehavarens tjänst på annat sätt än enligt förfarandet i 43 §. I direktörsavtalet kan det avtalas om det avgångsvederlag som ska betalas till den ledande tjänsteinnehavaren. I sådana fall godkänns avtalet av samkommunens högsta beslutande organ.

9 kap.

Kommunala affärsverk

65 §

Kommunalt affärsverk och dess uppgifter

En kommun eller en samkommun kan inrätta kommunala affärsverk för uppgifter som ska skötas enligt företagsekonomiska principer, om inte något annat föreskrivs nedan. Ett kommunalt affärsverk fungerar som en del av kommunen eller samkommunen. Inrättandet av ett affärsverk kräver ett särskilt beslut.

Ett affärsverk som inrättats av en kommun benämns en kommuns affärsverk och ett affärsverk som inrättats av en samkommun benämns samkommuns affärsverk. I affärsverkets namn ska ordet affärsverk ingå. En samkommun som bildats av flera kommuner och samkommuner och som har till uppgift att vara huvudman för ett kommunalt affärsverk benämns affärsverkssamkommun. I ett sådant affärsverks namn ska ordet affärsverkssamkommun ingå.

Benämningarna kommuns affärsverk, samkommuns affärsverk och affärsverksamkommun får användas endast av de kommunala affärsverk som inrättats som affärsverk enligt denna lag.

Uppgifterna för en kommuns eller en samkommuns affärsverk ska anges i förvaltningsstadgan. Uppgifterna för en affärsverkssamkommun ska bestämmas i grundavtalet. Bestämmelser om hur grundavtalet för en affärsverkssamkommun får ändras ska tas in i avtalet, om en samkommun är medlem av affärsverkssamkommunen. På affärsverkssamkommuner tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om samkommuner, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

66 §

Affärsverkssamkommunens samkommunsstämma

Affärsverkssamkommunens beslutanderätt utövas av dess samkommunsstämma. I en samkommun som är medlem i en affärsverkssamkommun väljs representanterna till samkommunsstämman av det organ i samkommunen som avses i 56 § 1 mom. 5 punkten.

På samkommunsstämmans uppgifter tillämpas vad som i 60 § 3 mom. 1 och 2 samt 4—6 punkten föreskrivs om uppgifterna för en samkommunsstämma. Dessutom ska affärsverkssamkommunens samkommunsstämma välja direktion, revisionsnämnd och övriga organ för affärsverkssamkommunen, om valet inte i förvaltningsstadgan har överförts på direktionen.

67 §

Direktion

Ett kommunalt affärsverk ska ha en direktion.

Direktionen leder och övervakar affärsverkets verksamhet. Direktionen svarar för att affärsverkets förvaltning och verksamhet samt den interna kontrollen och riskhanteringen ordnas på behörigt sätt.

Direktionen ska

1) besluta om utvecklande av affärsverkets verksamhet inom ramen för de mål som fullmäktige eller samkommunsstämman satt för verksamheten och ekonomin samt följa och rapportera hur målen nås,

2) godkänna affärsverkets budget och ekonomiplan före utgången av året i enlighet med de bindande mål samt utgifts- och inkomstposter som fullmäktige eller samkommunsstämman satt,

3) upprätta affärsverkets bokslut,

4) utse och säga upp affärsverkets direktör, om inte något annat bestäms i förvaltningsstadgan,

5) besluta om affärsverkets investeringar och övriga utgifter med lång verkningstid, om inte något annat bestäms i förvaltningsstadgan,

6) besluta vem som har rätt att teckna affärsverkets namn,

7) bevaka affärsverkets intressen och, om inte något annat bestäms i förvaltningsstadgan, företräda kommunen och föra dess talan inom affärsverkets uppgiftsområde.

Direktionens övriga uppgifter anges i förvaltningsstadgan.

På uppgifterna för direktionen för en affärsverkssamkommun tillämpas vad som enligt 64 § tillämpas på styrelsen för en samkommun. I en affärsverkssamkommun fattas beslut i andra ärenden än sådana som hör till samkommunsstämman av direktionen, om det inte är fråga om ett ärende som enligt 68 § hör till direktören eller om inte behörighet har överförts på direktören eller någon annan myndighet.

I fråga om sammansättningen av ett kommunalt affärsverks direktion tillämpas inte 58 § 3 mom.

68 §

Direktör

Ett kommunalt affärsverk ska ha en direktör som står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen. Direktören lyder under direktionen och leder och utvecklar affärsverkets verksamhet.

Direktören har rätt att föra direktionens talan, om inte något annat bestäms i förvaltningsstadgan.

AVDELNING IV

FÖRTROENDEVALDA OCH PERSONAL

10 kap.

Förtroendevalda

69 §

Kommunens förtroendevalda

Förtroendevalda i kommunen är ledamöterna och ersättarna i fullmäktige, personer som har valts till ledamöter i kommunens organ, personer som kommunen har valt till ledamöter i en samkommuns organ samt andra personer som har valts att sköta kommunala förtroendeuppdrag. En kommunal tjäns-

teinnehavare eller arbetstagare som på grundval av sin uppgift har valts till ledamot i ett kommunalt organ är dock inte kommunal förtroendevald.

De förtroendevalda ska främja kommunens och invånarnas intressen samt sköta sitt förtroendeuppdrag med värdighet och så som uppdraget förutsätter.

På en person som kommunen har valt att sköta ett statligt förtroendeuppdrag tillämpas vad som föreskrivs om kommunens förtroendevalda.

70 §

Samtycke till förtroendeuppdrag och avgång från förtroendeuppdrag

Till ett förtroendeuppdrag får väljas endast den som har gett sitt samtycke till att ta emot uppdraget. Som fullmäktigekandidat får endast ställas upp den som skriftligen har gett sitt samtycke till att ta emot fullmäktigeuppdraget.

En förtroendevald samt en person som är på förslag till något annat förtroendeuppdrag än fullmäktigeledamot ska på begäran av fullmäktige eller organet i fråga lämna en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömningen av om han eller hon är valbar.

Den som har giltiga skäl kan avgå från ett förtroendeuppdrag. Det organ som utser den förtroendevalda beslutar om beviljande av avsked. Fullmäktigeledamöter och ersättare beviljas avsked av fullmäktige.

71 §

Allmän valbarhet

Valbar till kommunens förtroendeuppdrag är den som

1) har kommunen som hemkommun,

2) har rösträtt i kommunalval i någon kommun det år då fullmäktigeledamöterna väljs eller val för ett annat förtroendeuppdrag förrättas, och som

3) inte har förklarats omyndig.

72 §

Valbarhet till fullmäktige

Valbar till fullmäktige är inte

1) en statstjänsteman som sköter tillsynsuppgifter som direkt berör kommunalförvaltningen,

2) den som är anställd hos kommunen i en ledande uppgift inom kommunstyrelsens eller en nämnds uppgiftsområde eller i en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift,

3) den som är anställd hos en sammanslutning eller stiftelse där kommunen har bestämmande inflytande och som vad ställningen beträffar kan jämföras med en sådan kommunalt anställd person som avses i 2 punkten,

4) den som är anställd hos en samkommun där kommunen är medlem och som vad ställningen beträffar kan jämföras med en sådan kommunalt anställd person som avses i 2 punkten.

Den som är anställd i en uppgift som avses ovan är valbar till fullmäktigeledamot, om anställningsförhållandet upphör innan ledamöternas mandattid börjar.

73 §

Valbarhet till kommunstyrelsen

Valbar till kommunstyrelsen är den som är valbar till fullmäktige, dock inte

1) den som är anställd hos kommunen och lyder direkt under kommunstyrelsen,

2) den som är anställd hos en sammanslutning eller stiftelse som bedriver verksamhet inom kommunstyrelsens uppgiftsområde och där kommunen har bestämmande inflytande,

3) den som är anställd hos kommunen och som är föredragande i en nämnd eller annars svarar för beredningen av ärenden som kommer att behandlas av kommunstyrelsen,

4) den som är ledamot i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ eller i en ledande och ansvarsfull uppgift eller i en därmed jämförbar ställning i en affärsdrivande sammanslutning eller stiftelse, om det är fråga om en sådan sammanslutning som kan ha väsentlig nytta eller lida väsentlig skada av

hur de ärenden avgörs som normalt behandlas i kommunstyrelsen.

Ordföranden i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ för en sammanslutning som sköter bevakningen av personalens intressen i kommunen är inte valbar till kommunstyrelsen. Valbar är inte heller den som i egenskap av förhandlare för sammanslutningen eller i annan motsvarande egenskap svarar för intressebevakningen.

Majoriteten av ledamöterna i kommunstyrelsen ska vara personer som inte är anställda hos kommunen eller hos en sammanslutning eller en stiftelse där kommunen har bestämmande inflytande.

Bestämmelserna i 1 mom. 4 punkten ska inte tillämpas på ledamöter i styrelsen eller i ett jämförbart organ för en sammanslutning där kommunen har bestämmande inflytande.

74 §

Valbarhet till andra organ

Valbar till en nämnd eller ett utskott är den som är valbar till fullmäktige, dock inte

1) den som är anställd hos kommunen och lyder under nämnden eller utskottet,

2) den som är anställd hos en sammanslutning eller stiftelse som bedriver verksamhet inom nämndens eller utskottets uppgiftsområde och där kommunen har bestämmande inflytande,

3) den som är ledamot i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ eller i en ledande och ansvarsfull uppgift eller i en därmed jämförbar ställning i en affärsdrivande sammanslutning, om det är fråga om en sådan sammanslutning som kan ha väsentlig nytta eller lida väsentlig skada av hur de ärenden avgörs som normalt behandlas i nämnden.

På ett organ som huvudsakligen sköter personalfrågor tillämpas 73 § 2 mom.

Till en direktion och en kommitté kan väljas också den som inte är valbar till kommunstyrelsen och nämnder eller vars hemkommun kommunen inte är.

75 §

Valbarhet till revisionsnämnden

Valbar till revisionsnämnden är inte

1) en ledamot av kommunstyrelsen,

2) borgmästaren och en biträdande borgmästare,

3) den som i enlighet med bestämmelserna om jävsgrunder i 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen (434/2003) är närstående till en ledamot av kommunstyrelsen eller till kommundirektören, borgmästaren eller en biträdande borgmästare,

4) den som är anställd hos kommunen eller hos en sammanslutning eller stiftelse där kommunen har bestämmande inflytande,

5) den som inte är valbar till kommunstyrelsen.

76 §

Valbarhet till organ i samkommuner

Valbar till ett organ i en samkommun är den som enligt 71 § är valbar till ett förtroendeuppdrag inom någon av samkommunens medlemskommuner. Valbara är dock inte personer som avses i 72 § 1 mom. 1 punkten eller personer som är anställda hos samkommunen.

Valbar till ledamot i något annat organ än ett organ som avses i 58 § 1 mom. är inte heller den som är ledamot i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ eller i en ledande och ansvarsfull uppgift eller i en därmed jämförbar ställning i en affärsdrivande sammanslutning eller stiftelse, om det är fråga om en sådan sammanslutning som kan ha väsentlig nytta eller lida väsentlig skada av hur de ärenden avgörs som normalt behandlas i organet.

Till en direktion och en kommitté kan dock väljas också den som inte är valbar till andra organ i samkommunen eller vars hemkommun inte är medlemskommun i samkommunen.

77 §

Valbarhet till organ som är gemensamma för flera kommuner

Ledamöter i ett organ enligt 51 § som är gemensamt för flera kommuner kan vara personer som är valbara till motsvarande organ i de kommuner som saken gäller.

78 §

Förlust av valbarhet

Om en förtroendevald förlorar sin valbarhet ska det organ som utsett honom eller henne konstatera att förtroendeuppdraget har upphört. I fråga om en fullmäktigeledamot fattas beslutet av fullmäktige. Beslutet verkställs omedelbart.

En förtroendevald förlorar inte sin valbarhet till ett organ, om han eller hon tillfälligt för högst sex månader anställs i ett anställningsförhållande som avses i 72—76 §. Den förtroendevalda får dock inte sköta sitt förtroendeuppdrag så länge anställningen varar.

79 §

Skötseln av förtroendeuppdrag

En förtroendevald kvarstår i sitt uppdrag under den tid för vilken han eller hon har valts och även därefter, tills någon annan har valts till uppdraget. Till ett förtroendeuppdrag som blivit ledigt under pågående mandattid ska en ny förtroendevald utses för den återstående mandattiden.

En förtroendevald som har valts till ett uppdrag ska också sköta sitt uppdrag tills saken slutgiltigt har avgjorts, om

1) besvär anförs över valet av förtroendevalda,

2) avsked inte har beviljats, eller

3) kommunstyrelsen med stöd av 96 § har vägrat verkställa fullmäktiges valbeslut.

80 §

Ställningen för förtroendevalda på hel- eller deltid

Till ett förtroendeuppdrag på hel- eller deltid kan väljas den som har gett sitt samtycke till att ta emot uppdraget.

En förtroendevald på heltid har rätt att få tjänst- eller arbetsledighet från sitt arbete under den tid som förtroendeuppdraget på heltid varar. Om ett förtroendeuppdrag på heltid upphör i förtid på grund av att personen förlorat sin valbarhet eller förtroendeuppdraget återkallats, har personen rätt att avbryta sin tjänst- eller arbetsledighet genom att anmäla detta till arbetsgivaren minst en månad innan han eller hon återvänder till arbetet.

En förtroendevald i kommunen som behöver ledighet för ett förtroendeuppdrag på deltid ska komma överens om denna med sin arbetsgivare. Arbetsgivaren kan inte utan vägande skäl som hänger samman med arbetet vägra att bevilja ledighet för skötseln av ett förtroendeuppdrag på deltid. Arbetsgivaren ska på begäran skriftligen redogöra för grunderna för sin vägran.

Fullmäktige beslutar om månadslön och ersättningar som ska betalas till förtroendevalda på hel- eller deltid. Förtroendevalda på hel- eller deltid har rätt till semester, sjukledighet och familjeledighet samt företagshälsovård på samma grunder som kommunala tjänsteinnehavare. Det som i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) föreskrivs om arbetsgivare och arbetstagare tillämpas på motsvarande sätt på kommunen samt på förtroendevalda på hel- eller deltid.

81 §

Förtroendevaldas rätt att få ledigt från arbetet för att sköta förtroendeuppdrag

De förtroendevalda i en kommun har rätt att få ledigt från arbetet för att delta i kommunala organs sammanträden. Arbetsgivaren kan dock vägra att ge ledighet, om arbetsgivaren inte har fått information om ledigheten minst 14 dagar före dagen för sammanträdet och arbetsgivaren för sin vägran har ett vägande skäl som hänger samman med arbetet.

De förtroendevalda i kommunen ska avtala med sin arbetsgivare om ledigheter som behövs för skötseln av andra av kommunen förordnade förtroendeuppdrag än de som avses i 1 mom. och för deltagande i fullmäktigegruppens sammanträden.

Den förtroendevalda ska underrätta arbetsgivaren om tidpunkterna för organens och fullmäktigegruppens sammanträden och om de förtroendeuppdrag som kommunen förordnat utan dröjsmål efter det att han eller hon har fått vetskap om dem. Arbetsgivaren ska på begäran skriftligen redogöra för grunderna för sin vägran.

82 §

Arvoden och ersättningar

Till en förtroendevald betalas
1) sammanträdesarvode,
2) ersättning för inkomstbortfall och för kostnader som på grund av förtroendeuppdraget föranleds av avlönande av vikarie, anordnande av barnvård eller något motsvarande,
3) ersättning för resekostnader och dagtraktamente.

Till en förtroendevald kan också betalas arvode för viss tid samt andra särskilda arvoden.

Kommunen får med stöd av en fullmakt av den förtroendevalda ta ut i 31 § 1 mom. 5 punkten i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedda avgifter på mötesarvoden för kommunala förtroendeuppdrag. Kommunen redovisar avgifterna till partiet eller partiföreningen. Beloppet av de uttagna avgifterna ska uppges i kommunens bokslut.

83 §

Rätt till upplysningar

En förtroendevald har rätt att av kommunens myndigheter få de upplysningar som han eller hon anser behövliga i sitt uppdrag och som enligt 6 och 7 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) inte ännu är offentliga, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

En förtroendevald har rätt att av kommunens koncernledning få upplysningar som gäller verksamheten i kommunens dottersammanslutningar och som koncernledningen innehar, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

84 §

Redogörelse för bindningar

En kommunal förtroendevald och tjänsteinnehavare som avses i 2 mom. ska lämna en redogörelse för sina bindningar när det gäller uppgifter i ledningen för eller förtroendeuppdrag i företag och andra sammanslutningar som bedriver näringsverksamhet, för betydande förmögenhet och för andra bindningar som kan vara av betydelse vid skötseln av förtroende- och tjänsteuppdrag.

Skyldigheten att redogöra för sina bindningar gäller kommunstyrelsens ledamöter, ledamöter i organ som sköter uppgifter som avses i markanvändnings- och bygglagen (132/1999), ordföranden och vice ordförande i fullmäktige och nämnder, kommundirektören, borgmästaren och biträdande borgmästare samt föredragande i kommunstyrelsen och nämnder. Redogörelsen ska lämnas inom två månader från det att personen har blivit vald till sitt uppdrag. Personen ska också utan dröjsmål anmäla förändringar i bindningarna.

Redogörelsen för bindningarna ska lämnas till revisionsnämnden som övervakar att skyldigheten iakttas och tillkännager redogörelserna för fullmäktige. Revisionsnämnden kan vid behov uppmana den som är skyldig att lämna en redogörelse att lämna en ny redogörelse eller komplettera sin redogörelse.

Kommunen ska föra ett offentligt register över bindningarna i det allmänna datanätet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. När ett förtroendeuppdrag eller annat uppdrag som omfattas av skyldigheten att lämna en redogörelse upphör ska uppgifterna om personen strykas ur registret och datanätet.

85 §

Felaktigt förfarande i förtroendeuppdrag

En förtroendevald sköter sitt uppdrag under tjänsteansvar och på honom eller henne tillämpas bestämmelserna om tjänstebrott i strafflagen (39/1889).

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en förtroendevald i sitt uppdrag har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller handlat i strid med sina skyldigheter på något annat sätt, ska kommunstyrelsen kräva en förklaring av den förtroendevalda samt vid behov anmäla saken till fullmäktige. Anmälan om brott ska göras utan dröjsmål, om det är fråga om ett uppenbart tjänstebrott.

Fullmäktige kan avstänga den förtroendevalda från uppdraget för den tid utredningen eller rättegången pågår. Före fullmäktiges sammanträde kan fullmäktiges ordförande in-

terimistiskt fatta beslut om avstängning. Ett beslut om avstängning får verkställas omedelbart.

86 §

Brottsligt förfarande utanför förtroendeuppdraget

Om en förtroendevald har åtalats för ett brott som i fråga om art eller tillvägagångssätt visar att han eller hon inte kan sköta sitt förtroendeuppdrag på det sätt uppdraget kräver, kan fullmäktige avstänga honom eller henne från uppdraget för den tid rättegången pågår. Ett beslut om avstängning får verkställas omedelbart.

Om den förtroendevalda efter valet genom en lagakraftvunnen dom har dömts till fängelse i minst sex månader, kan fullmäktige entlediga honom eller henne från förtroendeuppdraget. Beslutet ska verkställas omedelbart.

11 kap.

Personal

87 §

Kommunens anställda

De som är anställda hos kommunen står i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till kommunen. I fråga om tjänsteförhållanden och arbetsavtalsförhållanden gäller vad som föreskrivs särskilt.

Uppgifter i vilka offentlig makt utövas sköts i tjänsteförhållande. För en sådan uppgift inrättas en tjänst. Av grundad anledning kan en person dock för en sådan uppgift anställas i tjänsteförhållande också utan att en tjänst inrättas för uppgiften.

88 §

Inrättande och indragning av tjänster

Fullmäktige eller ett annat kommunalt organ som anges i förvaltningsstadgan beslutar om inrättande och indragning av tjänster.

När en tjänst i vilken offentlig makt inte utövas blir ledig dras den in.

89 §

Ombildning av tjänsteförhållande till arbetsavtalsförhållande

Om utövande av offentlig makt inte ingår i uppgifterna för en tjänst och arbetsgivaren har erbjudit tjänsteinnehavaren ett arbetsavtalsförhållande med minst samma anställningsvillkor som för tjänsteförhållandet samt gett tjänsteinnehavaren skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet i enlighet med 2 kap. 4 § i arbetsavtalslagen (55/2001), kan arbetsgivaren besluta att tjänsteförhållandet ombildas till arbetsavtalsförhållande. Tjänsteförhållandet ombildas till ett arbetsavtalsförhållande i enlighet med arbetsgivarens erbjudande enligt denna paragraf sedan beslutet vunnit laga kraft.

AVDELNING V

FÖRVALTNING

12 kap.

Besluts- och förvaltningsförfarande

90 §

Förvaltningsstadga

Förvaltningsstadgan ska innehålla behövliga bestämmelser om åtminstone

1) följande frågor som gäller ordnandet av förvaltningen och verksamheten:

a) organ och ledning,

b) kommunstyrelsens ordförandes uppgifter,

c) personalorganisation,

d) skötseln av ekonomin,

e) granskningen av förvaltningen och ekonomin,

f) intern kontroll och riskhantering,

2) följande frågor som gäller besluts- och förvaltningsförfarandet:

a) delegering,

b) organens sammanträden,

c) inkallande av ersättare,

d) uppgifterna för organens ordförande,

e) tillfällig sammanträdesordförande,

f) kommunstyrelsens företrädares och

kommundirektörens eller borgmästarens rätt att närvara och yttra sig vid andra organs sammanträden,

g) andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden,

h) sätten för beslutsfattande i organen och det sätt på vilket kommunen ser till att den tekniska utrustning och de tekniska förbindelser som behövs för deltagande i elektroniska sammanträden och elektroniskt beslutsförfarande är tillgängliga,

i) föredragning,

j) förande, justering och delgivning av protokoll,

k) undertecknande av handlingar,

l) ordnandet av dokumentförvaltningen,

m) avgifter som tas ut för handlingar eller utlämnande av uppgifter,

n) behandlingen av initiativ som avses i 23 § och om den information som ska ges till initiativtagaren,

o) kommunikationsprinciperna,

p) förfarandet när ett ärende tas till behandling i ett högre organ,

3) följande frågor som gäller fullmäktiges verksamhet:

a) fullmäktiges sammanträdesförfarande,

b) inkallande av en ersättare i en fullmäktigeledamots ställe,

c) behandling av fullmäktigeledamöternas motioner,

d) fullmäktigegrupper som bildats för arbetet i fullmäktige,

e) elektroniskt deltagande i sammanträden och elektronisk kallelse till sammanträde,

f) längden på ledamöternas anföranden i enskilda ärenden, om dessa behövs för att säkerställa sammanträdets förlopp.

Förvaltningsstadgan ska innehålla de bestämmelser som behövs för att de språkliga rättigheterna ska tillgodoses i kommunens förvaltning på det sätt som anges i språklagen (423/2003) och annanstans i lag.

91 §

Delegering

Fullmäktige kan i förvaltningsstadgan delegera beslutanderätt till kommunens övriga organ samt till förtroendevalda och tjänsteinnehavare. Beslutanderätt får dock inte delegeras i ärenden som fullmäktige enligt bestämmelserna i denna lag eller i någon annan lag ska besluta om.

Fullmäktige kan i förvaltningsstadgan ge en annan i 1 mom. avsedd kommunal myndighet rätt att vidaredelegera beslutanderätt som har delegerats till den. Beslutanderätt som delegerats på detta sätt får inte ytterligare delegeras vidare.

Beslutanderätt i ett ärende som inbegriper utövning av administrativt tvång kan delegeras endast till ett organ.

92 §

Behandling av ett ärende i ett högre organ

Kommunstyrelsen, kommunstyrelsens ordförande, kommundirektören eller en genom förvaltningsstadgan tillförordnad kommunal tjänsteinnehavare kan till behandling i kommunstyrelsen ta upp ett ärende som med stöd av denna lag har delegerats till en underlydande myndighet eller en sektion i kommunstyrelsen och i vilket den behöriga myndigheten har fattat ett beslut.

I förvaltningsstadgan kan det bestämmas att den rätt som avses i 1 mom. på motsvarande sätt gäller nämnder, deras ordförande eller en genom förvaltningsstadgan tillförordnad kommunal tjänsteinnehavare i ärenden som delegerats till en myndighet som lyder under nämnden eller till en sektion i nämnden, om inte kommunstyrelsen, kommunstyrelsens ordförande, kommundirektören eller den genom förvaltningsstadgan tillförordnade kommunala tjänsteinnehavare som avses i 1 mom. har meddelat att saken kommer att tas upp till behandling i kommunstyrelsen.

I förvaltningsstadgan kan det föreskrivas att ett affärsverks direktion, dess ordförande eller en kommunal tjänsteinnehavare kan till behandling i direktionen ta upp ett ärende som med stöd av denna lag har delegerats till en underlydande myndighet och i vilket den behöriga myndigheten har fattat ett beslut. Ärendet kan då inte tas upp till behandling i den nämnd som affärsverkets direktion lyder under. Har beslut fattats om att ta upp ärendet till behandling i både affärsverkets direktion och kommunstyrelsen, ska ärendet behandlas i kommunstyrelsen.

Ärendet ska tas till behandling i ett högre organ inom den tid inom vilken begäran om omprövning enligt 134 § ska framställas.

Till behandling i ett högre organ får dock inte tas

1) ärenden som gäller tillstånds-, anmälnings-, tillsyns- och förrättningsförfaranden enligt lag eller förordning,

2) sådana ärenden inom undervisningsverksamheten, hälso- och sjukvården eller socialväsendet som gäller en individ,

3) ärenden som överförts på ett gemensamt organ enligt 51 § för flera kommuner, om kommunerna kommer överens om detta.

93 §

Beredning av fullmäktigeärenden

Kommunstyrelsen ska bereda de ärenden som behandlas i fullmäktige, med undantag för ärenden som gäller den interna organisationen av fullmäktiges verksamhet eller som har beretts av ett sådant tillfälligt utskott som avses i 35 § eller av den revisionsnämnd som avses i 121 §.

94 §

Fullmäktiges sammanträden

Fullmäktige sammanträder vid de tider som fullmäktige beslutat och även när fullmäktiges ordförande anser det vara påkallat.

Fullmäktige ska också sammankallas när kommunstyrelsen eller minst en fjärdedel av fullmäktigeledamöterna begär det för behandlingen av ett visst ärende. Ett sådant ärende ska beredas skyndsamt.

Fullmäktige sammankallas av ordföranden. Kallelse till fullmäktiges första sammanträde utfärdas av kommunstyrelsens ordförande och sammanträdet öppnas av den till åren äldsta närvarande fullmäktigeledamoten, som för ordet tills en ordförande och vice ordförande valts för fullmäktige. I kallelsen ska nämnas de ärenden som ska behandlas.

Kallelsen till sammanträde ska sändas minst fyra dagar före sammanträdet. Inom samma tid ska det informeras om sammanträdet i det allmänna datanätet. Kallelsen kan sändas elektroniskt, om kommunen ser till att den tekniska utrustning och de tekniska förbindelser som behövs för detta är tillgängliga.

95 §

Ärenden som behandlas i fullmäktige

Fullmäktige kan behandla ett ärende som har nämnts i kallelsen till sammanträdet och som har beretts på det sätt som avses i 93 §.

Om ett ärende är brådskande kan fullmäktige besluta att ta upp ärendet till behandling trots att det inte har nämnts i kallelsen till sammanträdet. Om ärendet inte har beretts, ska beslutet om att ta upp det till behandling vara enhälligt.

96 §

Tillsyn över lagligheten i fullmäktiges beslut

Om kommunstyrelsen finner att ett beslut av fullmäktige har kommit till i oriktig ordning eller att fullmäktige har överskridit sina befogenheter eller att beslutet annars strider mot lag, ska kommunstyrelsen vägra att verkställa beslutet. Ärendet ska utan dröjsmål föreläggas fullmäktige på nytt.

97 §

Jäv

En fullmäktigeledamot är i fullmäktige jävig att behandla ett ärende som gäller honom eller henne personligen eller någon som är närstående till honom eller henne enligt 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen. Om en fullmäktigeledamot deltar i behandlingen av ett ärende i ett annat organ, tillämpas på honom eller henne det som föreskrivs om jäv för ledamöterna i nämnda organ.

Bestämmelser om jäv för andra förtroendevalda, revisorerna samt kommunens tjänsteinnehavare och arbetstagare finns i 27—30 § i förvaltningslagen.

Ett sådant anställningsförhållande till kommunen som avses i 28 § 1 mom. 4 punkten i förvaltningslagen gör dock inte en förtroendevald, en tjänsteinnehavare eller en arbetstagare jävig i ett ärende där kommunen är part. Om en förtroendevald på grundval av sitt anställningsförhållande har föredragit eller

annars på motsvarande sätt handlagt ärendet, är han eller hon dock jävig.

Det som föreskrivs i 28 § 1 mom. 5 punkten i förvaltningslagen tillämpas inte på en förtroendevald, en tjänsteinnehavare eller en arbetstagare i kommunen även om personen innehar en i den punkten avsedd ställning i ett kommunalt affärsverk eller en samkommun. Personen är dock jävig om kommunens intressen står i strid med affärsverkets eller samkommunens intressen eller om en opartisk behandling av saken förutsätter att personen inte deltar i behandlingen av saken. Inte heller 28 § 1 mom. 6 punkten i förvaltningslagen tillämpas i kommunerna.

Den som är jävig ska meddela att han eller hon är jävig. Personen ska dessutom på begäran av organet lägga fram en redogörelse för omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömningen av om han eller hon är jävig.

98 §

Sätten att fatta beslut i organ

Beslut i ärenden som hör till ett organ kan fattas vid ett ordinarie sammanträde, vid ett sammanträde i en elektronisk miljö (*elektroniskt sammanträde*) eller på elektronisk väg före sammanträdet (*elektroniskt beslutsförfarande*).

Vid elektroniska sammanträden och i elektroniskt beslutsförfarande ska kommunen sörja för informationssäkerheten och för att utomstående inte har tillgång till sekretessbelagda uppgifter.

99 §

Elektroniskt sammanträde

Vid ett elektroniskt sammanträde krävs det att de som konstateras vara närvarande står i bild- och ljudförbindelse med varandra på lika villkor.

100 §

Elektroniskt beslutsförfarande

Med undantag för fullmäktiges och andra organs offentliga sammanträden kan ett organ fatta beslut i ett slutet elektroniskt beslutsförfarande.

De ärenden som ska behandlas ska specificeras i kallelsen till sammanträdet och det ska nämnas före vilken tidpunkt ärendet kan behandlas i elektroniskt beslutsförfarande. Ärendet är behandlat när alla ledamöter i organet har uttryckt sin åsikt i ärendet och tidsfristen för behandlingen har löpt ut. Ett ärende ska behandlas vid ett sammanträde om en ledamot kräver detta eller om en ledamot har avstått från att uttrycka sin åsikt.

Det protokoll som gäller beslut som fattats i elektroniskt beslutsförfarande kan justeras före sammanträdet.

101 §

Sammanträdets offentlighet

Fullmäktiges sammanträden är offentliga, om inte sekretess enligt lag ska iakttas i fråga om ett ärende eller en handling som behandlas på sammanträdet eller om inte fullmäktige annars av vägande skäl beslutar om något annat i fråga om något visst ärende.

De handlingar som läggs fram vid eller upprättas över den diskussion som förs vid ett slutet sammanträde i fullmäktige är sekretessbelagda, om så bestäms i lag.

Andra organs än fullmäktiges sammanträden är offentliga endast om organet så beslutar och det vid sammanträdet inte behandlas ärenden eller handlingar som är sekretessbelagda enligt lag.

Allmänheten ska kunna följa organens offentliga sammanträden också till den del någon deltar i ett sammanträde på elektronisk väg.

102 §

Ledningen av sammanträden och anföranden

Ordföranden leder ett organs sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena. Om en person som är närvarande vid sammanträdet med sitt uppträdande stör sammanträdets förlopp, ska ordföranden ge honom eller henne en tillsägelse. Om personen inte rättar sig efter tillsägelsen, får ordföranden bestämma att personen ska avlägsna sig.

Om det uppstår oordning, ska ordföranden avbryta eller avsluta sammanträdet.

Organets ledamöter har yttranderätt i de ärenden som behandlas. En ledamot som yttrar sig ska hålla sig till saken. Om ledamoten avviker från saken, ska ordföranden uppmana honom eller henne att hålla sig till saken. Om ledamoten inte rättar sig efter tillsägelsen, kan ordföranden förbjuda honom eller henne att fortsätta tala. Om det är uppenbart att en ledamot drar ut på sitt tal i onödan, får ordföranden efter att ha gett en tillsägelse förbjuda honom eller henne att fortsätta tala.

103 §

Beslutförhet

Fullmäktiges sammanträde är beslutfört när minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande.

Andra organ än fullmäktige är beslutföra när över hälften av ledamöterna är närvarande.

Som närvarande betraktas också sådana ledamöter i ett organ som deltar i sammanträdet på elektronisk väg.

104 §

Omröstning

Om ett organ är enigt om en sak eller ett motförslag inte har vunnit understöd, ska ordföranden konstatera att beslut har fattats. I annat fall ska ordföranden konstatera vilka förslag som på grund av bristande understöd inte tas upp till omröstning samt vilka som tas upp till omröstning. Ordföranden förelägger organet omröstningssättet och, om flera omröstningar ska förrättas, omröstningsordningen för godkännande samt framställer en omröstningsproposition så att svaret ″ja″ eller ″nej″ uttrycker ståndpunkten till förslaget.

Omröstningen förrättas öppet. Som beslut gäller det förslag som har fått flest röster eller, då rösterna faller lika, det förslag som ordföranden har röstat för.

105 §

Val

Vid val blir den eller de som fått flest röster utsedda.

Valet av förtroendevalda ska förrättas som proportionellt val, om det begärs av minst så många närvarande ledamöter i organet som motsvarar den kvot som fås när antalet närvarande delas med det antal personer som ska väljas, ökat med ett. Om kvoten är ett brutet tal, ska den avrundas till närmaste högre hela tal.

Ersättare väljs i samma val som de ordinarie ledamöterna. Är ersättarna personliga, ska kandidaterna godkännas före valet och uppställas vid sidan av de föreslagna ordinarie ledamöterna. Är ersättarna inte personliga, blir de kandidater valda som näst efter de till ordinarie ledamöter utsedda personerna fått flest röster eller de största jämförelsetalen.

Vid proportionella val tillämpas vad som i vallagen föreskrivs om kommunalval. Dessutom kan fullmäktige meddela bestämmelser om valförrättningen. Proportionella val och, när så yrkas, även majoritetsval ska förrättas med slutna sedlar. Vid lika röstetal avgör lotten.

Vid ett elektroniskt sammanträde får val förrättas med slutna sedlar endast om valhemligheten är tryggad.

106 §

Avvikande mening

Den som deltagit i beslutsfattandet, lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet samt den som föredragit ärendet har, om beslutet avviker från beslutsförslaget, rätt att anmäla avvikande mening genom att reservera sig mot beslutet. Reservationen ska göras genast efter att beslutet har fattats. En skriftlig motivering som har framställts innan protokollet justerats ska fogas till protokollet.

Den som har röstat mot beslutet eller anmält avvikande mening är inte ansvarig för beslutet. Föredraganden är ansvarig för ett beslut som fattats på hans eller hennes föredragning, om han eller hon inte har anmält avvikande mening.

107 §

Protokoll

Över organens beslut ska det föras protokoll.

Över förtroendevaldas och tjänsteinnehavares beslut förs protokoll, om det inte är onödigt på grund av beslutets natur.

108 §

Kommunala tillkännagivanden

Kommunala tillkännagivanden ska göras kända genom att de offentliggörs i det allmänna datanätet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna, samt vid behov på något annat sätt som kommunen har fattat beslut om.

Ett tillkännagivande ska finnas i det allmänna datanätet 14 dygn, om inte något annat följer av sakens natur. De personuppgifter som ingår i tillkännagivandet ska avlägsnas från datanätet när den ovannämnda tiden går ut.

109 §

Tillgång till information i det allmänna datanätet

Väsentlig information om de tjänster som kommunen ordnar och om kommunens verksamhet ska offentliggöras i det allmänna datanätet. I det allmänna datanätet ska det åtminstone finnas information om

1) kommunstrategin,
2) förvaltningsstadgan,
3) budgeten och ekonomiplanen,
4) bokslutet,
5) revisionsnämndens utvärderingsberättelse,
6) revisionsberättelsen,
7) avtal som gäller samarbetet mellan kommunerna,
8) koncerndirektivet,
9) de förtroendevaldas och tjänsteinnehavarnas redogörelser för bindningar,
10) grunderna för arvoden och ersättningar till de förtroendevalda,
11) avgifter som tas ut för tjänsterna.

AVDELNING VI

EKONOMI

13 kap.

Kommunens ekonomi

110 §

Budget och ekonomiplan

Fullmäktige ska före utgången av året godkänna en budget för kommunen för det följande kalenderåret med beaktande av kommunkoncernens ekonomiska ansvar och förpliktelser. I samband med att budgeten godkänns ska fullmäktige också godkänna en ekonomiplan för tre eller flera år (*planperiod*). Budgetåret är planperiodens första år.

Budgeten och ekonomiplanen ska göras upp så att kommunstrategin genomförs och förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas. I budgeten och ekonomiplanen godkänns målen för kommunens och kommunkoncernens verksamhet och ekonomi.

Ekonomiplanen ska vara i balans eller visa överskott. Ett underskott i kommunens balansräkning ska täckas inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes. Kommunen ska i ekonomiplanen besluta om specificerade åtgärder genom vilka underskottet täcks under den nämnda tidsperioden.

Budgeten ska innehålla de anslag och beräknade inkomster som uppgifterna och verksamhetsmålen förutsätter samt en redogörelse för hur finansieringsbehovet ska täckas. Anslag och beräknade inkomster kan tas in till brutto- eller nettobelopp. Budgeten och ekonomiplanen består av en driftsekonomi- och resultaträkningsdel samt en investerings- och finansieringsdel.

Budgeten ska iakttas i kommunens verksamhet och ekonomi.

Skyldigheten enligt 3 mom. att täcka underskott tillämpas också på samkommuner.

111 §

Beslut om skatter

Senast i samband med att budgeten god-

känns ska fullmäktige fatta beslut om kommunens inkomstskattesats, om fastighetsskatteprocentsatser samt om grunderna för övriga skatter.

112 §

Bokföring

På kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut tillämpas, utöver vad som föreskrivs i denna lag, bokföringslagen. Bokföringsnämndens kommunsektion meddelar anvisningar och avger utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen och 113—116 § i denna lag.

113 §

Bokslut

Kommunens räkenskapsperiod är kalenderåret. Kommunstyrelsen ska upprätta ett bokslut för räkenskapsperioden före utgången av mars månad året efter räkenskapsperioden och lämna det till revisorerna för granskning. Revisorerna ska granska bokslutet före utgången av maj månad. Efter revisionen ska kommunstyrelsen förelägga fullmäktige bokslutet. Fullmäktige ska behandla bokslutet före utgången av juni månad.

Till bokslutet hör balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter till dem samt en tablå över budgetutfallet och en verksamhetsberättelse.

Bokslutet ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om kommunens resultat, ekonomiska ställning, finansiering och verksamhet. De tilläggsupplysningar som behövs för detta ska lämnas i noterna.

Bokslutet undertecknas av ledamöterna i kommunstyrelsen och kommundirektören eller borgmästaren.

114 §

Koncernbokslut

En kommun som med sina dottersammanslutningar bildar en kommunkoncern ska upprätta och i sitt bokslut ta in ett koncernbokslut. Koncernbokslutet ska upprättas samma dag som kommunens bokslut.

Koncernbokslutet ska upprättas som en sammanställning av koncernsammanslutningarnas balansräkningar och resultaträkningar samt noterna till dessa. I koncernbokslutet ska dessutom inkluderas en finansieringsanalys för koncernen, i vilken anskaffningen och användningen av kommunkoncernens medel under räkenskapsperioden utreds.

Samkommunens bokslut sammanställs med medlemskommunens koncernbokslut. En kommun som inte har några dottersammanslutningar, men som är medlem i en samkommun eller affärsverkssamkommun, ska i sitt bokslut ta in uppgifter som motsvarar ett koncernbokslut.

115 §

Verksamhetsberättelse

I verksamhetsberättelsen ska det ingå en redogörelse för hur de mål för verksamheten och ekonomin som uppställts av fullmäktige har nåtts i kommunen och kommunkoncernen. I verksamhetsberättelsen ska det också ingå uppgifter om sådana väsentliga omständigheter som gäller kommunens och kommunkoncernens ekonomi och som inte framgår av kommunens eller kommunkoncernens balansräkning, resultaträkning eller finansieringsanalys. Till sådana omständigheter hör åtminstone en uppskattning av den sannolika kommande utvecklingen samt uppgifter om hur den interna kontrollen och riskhanteringen är ordnad och om de centrala slutsatserna.

Om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning, ska det i verksamhetsberättelsen redogöras för hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt för den gällande ekonomiplanens tillräcklighet för balanseringen av ekonomin.

Kommunstyrelsen ska i verksamhetsberättelsen lägga fram förslag till behandling av räkenskapsperiodens resultat.

116 §

Dottersammanslutningars och samkommuners informationsskyldighet

Kommunens dottersammanslutningar och

samkommuner ska lämna kommunstyrelsen sådana uppgifter som behövs för att bedöma kommunkoncernens ekonomiska ställning och beräkna resultatet av dess verksamhet.

117 §

Finansieringen av samkommuner

För finansieringen av sådana utgifter i en samkommun som inte kan täckas på något annat sätt svarar medlemskommunerna enligt vad som i grundavtalet bestämts om ansvarsfördelningen mellan kommunerna.

118 §

Utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning

Kommunen och staten ska tillsammans utreda kommunens möjligheter att garantera sina invånare de tjänster som lagstiftningen kräver och vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för tjänsterna, om åtminstone den ena av de i 2 och 3 mom. avsedda förutsättningar för utvärderingsförfarande i en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning är uppfylld.

Ett utvärderingsförfarande kan inledas om kommunen inte har täckt underskottet i kommunens balansräkning inom den tidsfrist som anges i 110 § 3 mom.

Ett utvärderingsförfarande kan dessutom inledas om underskottet i kommunkoncernens senaste bokslut är minst 1 000 euro per invånare och i det föregående bokslutet minst 500 euro per invånare eller om de ekonomiska nyckeltal för kommunens och kommunkoncernens ekonomi som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i kommunens finansiering två år i följd har uppfyllt följande gränsvärden:

1) kommunkoncernens årsbidrag utan den höjning av statsandelen enligt prövning som beviljats enligt 30 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) är negativt,

2) kommunens inkomstskattesats är minst 1,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,

3) lånebeloppet per invånare i kommunkoncernen överskrider det genomsnittliga lånebeloppet för alla kommunkoncerner med minst 50 procent,

4) kommunkoncernens relativa skuldsättning är minst 50 procent.

Gränsvärdena för de nyckeltal som avses i 3 mom. räknas ut årligen utgående från de koncernbokslutsuppgifter som Statistikcentralen tillhandahåller. Som grund för beräkningen av nyckeltalen används Statistikcentralens beräkningsgrunder och den inkomstskattesats som kommunen fastställt.

Den utredning som avses i 1 mom. görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser finansministeriet till ordförande för gruppen en person som är oavhängig av kommunen och ministeriet. Gruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna.

Kommunfullmäktige ska behandla gruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om dem för eventuella fortsatta åtgärder. Finansministeriet avgör utgående från gruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det i syfte att ändra kommunindelningen behövs en sådan särskild utredning som avses i kommunstrukturlagen.

119 §

Utvärderingsförfarandet i en samkommun

Om en samkommun inte har täckt ett underskott i samkommunens balansräkning inom den tidsfrist som anges i 110 § 3 mom. kan finansministeriet, efter att ha hört samkommunen och dess medlemskommuner, förordna en oberoende utredare som har till uppgift att utarbeta ett förslag till avtal mellan samkommunen och dess medlemskommuner om balanseringen av samkommunens ekonomi. Utredaren ska höra samkommunen och dess medlemskommuner i samband med utarbetandet av förslaget.

Det organ som utövar den högsta beslutanderätten i samkommunen och medlemskommunernas fullmäktige ska behandla det i 1 mom. avsedda förslaget till avtal som läggs

fram av utredaren. Medlemskommunerna kan godkänna avtalet på det sätt som anges i 57 § 1 mom. Avtalet ska delges finansministeriet.

120 §

Kommunala affärsverks ekonomi

På ett kommunalt affärsverks ekonomi tillämpas bestämmelserna om kommunens ekonomi, dock så att

1) budgeten och ekonomiplanen för en kommuns eller en samkommuns affärsverk görs upp som en separat del av kommunens eller samkommunens budget och ekonomiplan,

2) i budgeten och ekonomiplanen för ett kommunalt affärsverk ingår en resultaträkningsdel, en investeringsdel och en finansieringsdel,

3) bokföringen för en kommuns eller en samkommuns affärsverk ska särredovisas i kommunens eller samkommunens bokföring,

4) ett särskilt bokslut för räkenskapsperioden upprättas över verksamheten i en kommuns eller en samkommuns affärsverk; det särskilda bokslutet lämnas till revisorerna för granskning samt förs till behandling i kommunstyrelsen eller samkommunsstyrelsen,

5) bokslutet för en kommuns affärsverk undertecknas av direktionens ledamöter och affärsverkets direktör,

6) det av räkenskapsperiodens resultat för en kommuns eller en samkommuns affärsverk kan göras en investeringsreservering till högst beloppet av kommunens eller samkommunens överskottsposter,

7) förslag till behandling av räkenskapsperiodens resultat för en kommuns affärsverk läggs fram av direktionen i verksamhetsberättelsen.

Utgifts- och inkomstposter i budgeten som är bindande för en kommuns eller en samkommuns affärsverk är

1) kommunens eller samkommunens kapitalplacering i affärsverket och affärsverkets återbetalning av kapital till kommunen eller samkommunen,

2) ersättning för kapital som kommunen eller samkommunen placerat,

3) kommunens eller samkommunens verksamhetsunderstöd till kommunens eller samkommunens affärsverk.

14 kap.

Granskning av förvaltning och ekonomi

121 §

Revisionsnämnden

Fullmäktige tillsätter en revisionsnämnd för organiseringen av granskningen av förvaltningen och ekonomin samt utvärderingen. Nämndens ordförande och vice ordförande ska vara fullmäktigeledamöter.

Revisionsnämnden ska

1) bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om,

2) bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt,

3) bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning,

4) se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas,

5) övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige,

6) för kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen.

Kommunstyrelsen kan avvika från revisionsnämndens förslag till bestämmelser i förvaltningsstadgan och till budget av en grundad anledning som gäller samordningen av kommunens förvaltningsstadga och budgetförslag.

Revisionsnämnden gör upp en utvärderingsplan och lämnar för varje år fullmäktige en utvärderingsberättelse som innehåller resultaten av utvärderingen. Fullmäktige behandlar utvärderingsberättelsen i samband med bokslutet. Nämnden kan även ge fullmäktige andra sådana utredningar om resultaten av utvärderingen som den anser vara behövliga.

Kommunstyrelsen ger fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder.

122 §

Revision

För granskning av förvaltningen och ekonomin väljer fullmäktige en revisionssammanslutning som ska vara en sammanslutning som godkänts av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin (OFR-sammanslutning). Sammanslutningen ska till ansvarig revisor förordna en revisor som godkänts av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin (OFR-revisor). Revisorerna utför sitt uppdrag under tjänsteansvar.

Till revisor i kommunens dottersammanslutningar ska kommunens revisionssammanslutning väljas, om det inte i anslutning till ordnandet av granskningen finns grundad anledning att avvika från detta.

Revisionssammanslutningen kan väljas för granskning av förvaltningen och ekonomin för högst sex räkenskapsperioder i sänder.

Revisorerna ska ha förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt och i tillräckligt stor omfattning. Om det inte finns förutsättningar för en sådan revision, ska revisorerna vägra ta emot uppdraget eller avstå från det.

Den som enligt 75 § inte är valbar till revisionsnämnden får inte vara revisor.

123 §

Revisorernas uppgifter

Revisorerna ska före utgången av maj månad med iakttagande av god revisionssed inom den offentliga förvaltningen granska räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut. Revisorerna ska granska om

1) kommunens förvaltning har skötts enligt lag och fullmäktiges beslut,

2) kommunens bokslut och det därtill hörande koncernbokslutet ger riktiga och tillräckliga uppgifter om kommunens resultat, ekonomiska ställning, finansiering och verksamhet enligt bestämmelserna och föreskrifterna om upprättande av bokslut,

3) uppgifterna om grunderna för statsandelarna är riktiga,

4) kommunens interna kontroll och riskhantering samt koncernövervakningen har ordnats på behörigt sätt.

Revisorerna ska följa fullmäktiges och revisionsnämndens anvisningar, om de inte står i strid med lag, förvaltningsstadgan eller god revisionssed inom den offentliga förvaltningen.

Revisorerna ska utan dröjsmål meddela om iakttagna väsentliga missförhållanden i ett revisionsprotokoll som lämnas till kommunstyrelsen. Revisionsprotokollet delges revisionsnämnden.

124 §

Revisionsnämndens och revisorernas rätt till upplysningar

Revisionsnämnden har trots sekretessbestämmelserna rätt att av kommunens myndigheter få de upplysningar och ta del av de handlingar som revisionsnämnden anser vara behövliga för skötseln av utvärderingsuppdraget.

En revisor har trots sekretessbestämmelserna rätt att av kommunens myndigheter och andra sammanslutningar och stiftelser som hör till kommunkoncernen få de upplysningar och ta del av de handlingar som revisorn anser vara behövliga för skötseln av revisionsuppdraget.

125 §

Revisionsberättelsen och dess behandling

Revisorerna ska för varje räkenskapsperiod avge en berättelse till fullmäktige med en redogörelse för resultaten av revisionen. Berättelsen ska också innehålla ett uttalande om huruvida bokslutet bör godkännas och ansvarsfrihet beviljas en medlem i organet i fråga och den ledande tjänsteinnehavaren inom organets uppgiftsområde (*redovisningsskyldig*).

Om revisorerna konstaterar att kommunens förvaltning och ekonomi har skötts i strid med lag eller fullmäktiges beslut och felet eller den åsamkade skadan inte är ringa, ska

det i revisionsberättelsen riktas en anmärkning om saken mot den redovisningsskyldige. Anmärkningen kan inte riktas mot fullmäktige.

Revisionsnämnden ska inhämta en förklaring av den som saken gäller samt kommunstyrelsens utlåtande om en anmärkning i revisionsberättelsen. Fullmäktige fattar beslut om de åtgärder som revisionsnämndens beredning, revisionsberättelsen och anmärkningar i den föranleder. När fullmäktige godkänner bokslutet ska fullmäktige besluta om ansvarsfrihet för de redovisningsskyldiga.

AVDELNING VII

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

15 kap.

Kommunens verksamhet på marknaden

126 §

Kommunens verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden

När en kommun sköter uppgifter enligt 7 § i ett konkurrensläge på marknaden ska den överföra skötseln av uppgifterna till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse (*bolagiseringsskyldighet*).

En kommun sköter inte en uppgift i ett konkurrensläge på marknaden åtminstone när

1) kommunen med stöd av lag som egen verksamhet producerar tjänster för kommuninvånarna och andra som kommunen enligt lag ska ordna tjänster för,

2) uppgiften sköts i samarbete på det sätt som avses i 49 § på grundval av en lagstadgad samarbetsförpliktelse och tjänsterna produceras som egen verksamhet för områdets invånare och andra som det enligt lag ska ordnas tjänster för,

3) uppgiften sköts i samarbete på det sätt som avses i 49 § och det är fråga om verksamhet som bedrivs av anknutna enheter eller anknutna företag enligt 10 § i lagen om offentlig upphandling eller 19 § i lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster, eller om skyldigheten att konkurrensutsätta verksamheten inte i övrigt tillämpas på samarbetet,

4) kommunen ordnar utbildning som kräver i lag avsett tillstånd att ordna undervisning eller utbildning, verksamhetstillstånd eller tillstånd att driva en läroanstalt, sköter andra uppgifter som anges i tillståndet eller producerar tjänster i form av elev- eller studerandearbete som är nära kopplat till denna undervisning,

5) verksamheten grundar sig på en lagstadgad monopolställning eller utgör ett naturligt monopol eller producerar tjänster i direkt anslutning till dessa, eller

6) kommunen köper, säljer eller arrenderar ut fastigheter och denna verksamhet gäller skötseln av kommunens uppgifter enligt markanvändnings- och bygglagen.

Kommunen bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden om den deltar i ett anbudsförfarande. Kommunen bedriver dock inte verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden, om den deltar i ett anbudsförfarande i syfte att ordna i 2 mom. 4 punkten avsedd undervisning eller utbildning eller sköta andra uppgifter som anges i tillståndet.

127 §

Undantag från bolagiseringsskyldigheten

Trots bolagiseringsskyldigheten får kommunen sköta uppgifter enligt 126 § som egen verksamhet, om

1) verksamheten ska anses vara obetydlig,

2) kommunen med stöd av lag uttryckligen får producera tjänster för någon annan aktör eller delta i anbudsförfaranden som gäller sådan verksamhet,

3) kommunen producerar stödtjänster för sina dottersammanslutningar,

4) kommunen producerar tjänster för anknutna enheter enligt 10 § i lagen om offentlig upphandling eller för anknutna företag eller samföretag enligt 19 § i lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster,

5) kommunen hyr ut lokaler i huvudsak för användning i kommunens egen verksamhet och till dottersammanslutningar som ingår i kommunkoncernen eller för användning inom sådan tjänsteproduktion där kommunen har konkurrensutsatt produktionen,

6) kommunen på grundval av anställning

producerar tjänster för dem som är anställda hos kommunen eller kommunens dottersammanslutningar, eller

7) verksamheten direkt anknyter till skyldigheten att förbereda sig för undantagsförhållanden enligt en beredskapsplan som avses i beredskapslagen (1552/2011).

Bestämmelserna om tjänster i 1 mom. tillämpas också på försäljning av varor i ett konkurrensläge på marknaden.

128 §

Prissättning när kommunen bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden

När en kommun i de fall som avses i 127 § bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska kommunen tillämpa en marknadsmässig prissättning av verksamheten.

129 §

Beviljande av lån eller av borgen eller annan säkerhet

Lån, borgen eller annan säkerhet som beviljats av kommunen får inte äventyra kommunens förmåga att svara för sina lagstadgade uppgifter. Kommunen får inte bevilja lån, borgen eller annan säkerhet om de är förenade med en betydande ekonomisk risk. Kommunens intressen ska tillgodoses med tillräckliga motsäkerheter.

Kommunen får bevilja en sammanslutning som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden borgen eller annan säkerhet för en skuld eller annan förbindelse endast om sammanslutningen hör till kommunkoncernen eller om det kontrolleras av kommunerna eller av kommunerna och staten tillsammans.

Trots bestämmelserna i 2 mom. får kommunen bevilja borgen eller annan säkerhet, om detta hänför sig till främjandet av en uppgift enligt idrottslagen (390/2015), lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992), museilagen (729/1992), teater- och orkesterlagen (730/1992) eller ungdomslagen. I fråga om förutsättningarna för ställande av borgen och annan säkerhet gäller dock vad som föreskrivs särskilt om dem. Dessutom kan kommunen bevilja borgen eller annan säkerhet, om detta grundar sig på ett stödprogram eller enskilda stöd som godkänts med stöd av lag eller hänför sig till en skyldighet att tillhandahålla tjänster som ålagts en sammanslutning eller stiftelse.

Kommunen ska dessutom beakta bestämmelserna i artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

130 §

Fastställande av de marknadsmässiga villkoren för överlåtelsen av eller arrendeavtalet för en fastighet som ägs av kommunen

Kommunen får överlåta eller för minst tio år arrendera ut en av kommunen ägd fastighet till någon som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden genom ett anbudsförfarande för vilket det inte ställs några villkor. Anbudsförfarandet ska vara öppet och tillräcklig information ska ges om det.

Om kommunen överlåter eller för minst tio år arrenderar ut en av kommunen ägd fastighet utan något sådant anbudsförfarande som avses i 1 mom., ska en oberoende värderare bedöma fastighetens marknadsvärde eller marknadsmässiga arrendenivå.

Kommunen ska dessutom beakta bestämmelserna i artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

131 §

Skyldighet att tillhandahålla tjänster

För att trygga tjänster som behövs med tanke på kommuninvånarnas välfärd kan kommunen ålägga en tjänsteproducent som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden en temporär skyldighet att tillhandahålla tjänster i sådana fall där marknaden fungerar bristfälligt. Innan en skyldighet att tillhandahålla tjänster åläggs ska kommunen reda ut om marknaden fungerar tillräckligt bra.

Skyldigheten att tillhandahålla tjänster ska åläggas skriftligen och de centrala villkoren för produktionen av tjänsten och fastställandet av ersättningen ska anges. I fråga om de ersättningar som betalas för att trygga tjänsterna ska dessutom Europeiska kommis-

sionens bestämmelser om statligt stöd och allmänt ekonomiskt intresse beaktas.

Tjänsteproducenten ska väljas genom ett öppet och icke-diskriminerande förfarande. Om skyldigheten att tillhandahålla tjänster uppfyller definitionen av upphandlingskontrakt eller tjänstekoncession i lagen om offentlig upphandling, ska förfarandet enligt den lagen iakttas vid valet av tjänsteproducent.

132 §

Tillämpning av konkurrenslagen

I konkurrenslagen (948/2011) finns bestämmelser om Konkurrens- och konsumentverkets rätt att ingripa när en kommun, en samkommun eller en sammanslutning som dessa har bestämmande inflytande över använder förfaranden eller tillämpar verksamhetsstrukturer som strider mot konkurrenslagen.

16 kap.

Begäran om omprövning och kommunalbesvär

133 §

Tillämpning av kapitlets bestämmelser

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på framställande av begäran om omprövning och anförande av kommunalbesvär över beslut av kommunens och samkommunens myndigheter, om inte något annat föreskrivs särskilt genom lag. Om ändring i ett beslut får sökas genom kommunalbesvär med stöd av någon annan lag, tillämpas 134 § inte.

134 §

Begäran om omprövning

Den som är missnöjd med ett beslut av kommunstyrelsen, en nämnd, ett utskott eller deras sektioner eller en myndighet som lyder under dem, får begära omprövning av beslutet.

Omprövning av ett beslut av ett organ som avses i 1 mom. och av en sektion i organet eller en myndighet som lyder under det, begärs hos organet i fråga. Omprövning av sådana beslut av ett kommunalt affärsverks direktion som avses i 67 § 3 mom. och av sådana beslut av en affärsverkssamkommuns direktion som avses i 67 § 5 mom. begärs hos den direktion som fattat beslutet. Om förvaltningsstadgan med stöd av 92 § föreskriver att direktionen för ett affärsverk kan ta upp ett beslut till behandling, ska omprövning av direktionens och underlydande myndigheters beslut begäras hos direktionen. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt.

Om kommunstyrelsen med stöd av 92 § till behandling har tagit upp ett ärende som en underlydande myndighet eller en sektion fattat beslut i, ska begäran om omprövning av beslutet behandlas av kommunstyrelsen.

135 §

Kommunalbesvär

Ändring i ett beslut som fattats av fullmäktige eller av ett sådant organ i en samkommun som avses i 58 § 1 mom. samt i ett beslut som kommunstyrelsen, en nämnd eller en direktion meddelat med anledning av en begäran om omprövning får sökas hos förvaltningsdomstolen genom kommunalbesvär.

Besvär får anföras på den grunden att

1) beslutet har tillkommit i oriktig ordning,

2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller

3) beslutet annars strider mot lag.

Den som anför besvär ska presentera de besvärsgrunder som avses i 2 mom. innan besvärstiden löper ut.

136 §

När omprövning inte får begäras eller besvär anföras

Omprövning får inte begäras eller kommunalbesvär anföras i fråga om beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

137 §

Rätt att begära omprövning och anföra besvär

Omprövning får begäras och kommunalbe-

svär anföras av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (*part*) samt av kommunmedlemmarna.

När det gäller ett beslut av en samkommuns myndigheter får omprövning begäras och kommunalbesvär anföras även av samkommunens medlemskommuner och deras kommunmedlemmar samt i fråga om beslut av kommunernas gemensamma organ de kommuner som är parter i avtalet och deras kommunmedlemmar.

Ändring i ett beslut med anledning av en begäran om omprövning får sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställde begäran om omprövning. Om beslutet har ändrats med anledning av begäran om omprövning, får ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av den som med stöd av 1 eller 2 mom. har rätt att anföra kommunalbesvär.

138 §

Tidsfrist för omprövningsbegäran samt besvärstid

En begäran om omprövning ska framställas inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Kommunalbesvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

139 §

Delgivning av beslut med en part

På delgivning av ett beslut med en part tillämpas det som i 59 § i förvaltningslagen föreskrivs om vanlig delgivning och det som 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) föreskrivs om vanlig elektronisk delgivning.

140 §

Delgivning av beslut med en kommunmedlem

Protokoll från fullmäktige, kommunstyrelsen, nämnder och sådana organ i en samkommun som avses i 58 § 1 mom., med tillhörande anvisningar om hur man begär omprövning eller besvärsanvisning, hålls efter justeringen tillgängliga i det allmänna datanätet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. Om ärendet är sekretessbelagt i sin helhet, publiceras i protokollet endast ett omnämnande av att det sekretessbelagda ärendet behandlades. I protokollet publiceras endast personuppgifter som är nödvändiga med tanke på tillgången till information. De personuppgifter som ingår i protokollen ska avlägsnas från datanätet när tidsfristen för omprövningsbegäran eller besvärstiden löper ut.

Protokoll från andra myndigheter i en kommun eller samkommun än sådana som avses i 1 mom. ska på motsvarande sätt hållas offentligt tillgängliga, om myndigheten anser det vara behövligt.

En kommunmedlem och en sådan kommun som avses i 137 § 2 mom. anses ha fått del av ett beslut sju dagar efter det att protokollet fanns tillgängligt i det allmänna datanätet.

141 §

Anvisningar om hur man begär omprövning och besvärsanvisning

Till ett beslut i vilket begäran om omprövning får framställas ska det fogas anvisningar om hur man begär omprövning.

Till ett beslut över vilket kommunalbesvär får anföras ska det fogas en besvärsanvisning.

Till ett beslut i vilket begäran om omprövning inte får framställas och över vilket kommunalbesvär inte får anföras ska det fogas ett meddelande om besvärsförbud. I meddelandet ska det nämnas på vilken bestämmelse förbudet grundar sig.

142 §

Överklagande hos högsta förvaltningsdomstolen

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Kommunen, samkommunen eller kommunerna i fråga ska utan dröjsmål publicera ett tillkännagivande om beslutet i det allmänna datanätet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. Personuppgifter

i beslutet ska avlägsnas från datanätet när besvärstiden löper ut.

Besvärstiden räknas från den tidpunkt då tillkännagivandet om beslutet publicerades. Om beslutet har delgetts en part separat, räknas besvärstiden dock från delfåendet.

143 §

Besluts verkställbarhet

Ett beslut får verkställas innan det har vunnit laga kraft. Ett beslut får dock inte börja verkställas, om begäran om omprövning eller anförande av besvär skulle bli meningslöst till följd av verkställigheten eller om det organ som behandlar begäran om omprövning eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

144 §

Andra bestämmelser om begäran om omprövning och kommunalbesvär

På begäran om omprövning och kommunalbesvär tillämpas i övrigt det som föreskrivs i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen.

17 kap.

Ikraftträdande

145 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2015.

146 §

Bestämmelser som upphävs

Genom denna lag upphävs kommunallagen (365/1995).

Om det någon annanstans i lag hänvisas till den kommunallag som gäller vid ikraftträdandet av denna lag, ska denna lag tillämpas i stället för den.

147 §

Övergångsbestämmelser som gäller organ och ledning, invånarnas rätt till inflytande, förtroendevalda, besluts- och förvaltningsförfarandet samt begäran om omprövning och kommunalbesvär

Lagens 4—7 kap., 59 §, 60 § 2 mom., 64 § 4 mom. samt 10, 12 och 16 kap. tillämpas från ingången av mandattiden för det fullmäktige som väljs 2017. Före denna tidpunkt tillämpas på organ och ledning, invånarnas rätt till inflytande, förtroendevalda, beslutsoch förvaltningsförfarandet samt begäran om omprövning och kommunalbesvär bestämmelserna i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Bestämmelserna i 15 § 1 mom. om fullmäktiges mandattid och 16 § om antalet fullmäktigeledamöter tillämpas första gången på det fullmäktige som väljs 2017. Mandattiden för det fullmäktige som är behörigt när lagen träder i kraft fortsätter till utgången av maj 2017.

En fullmäktigeledamot eller en annan förtroendevald som avses i 32 § i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag kan om han eller hon så önskar lämna sitt uppdrag vid utgången av 2016 på den grunden att fullmäktiges mandattid fortsätter. I så fall kallas ersättaren i stället för fullmäktigeledamoten för den återstående mandattiden och för andra förtroendeuppdrag väljs en ny person. Om en person lämnar uppdraget som fullmäktigeledamot eller ett annat kommunalt förtroendeuppdrag ska detta anmälas skriftligen till fullmäktige eller det organ som har utsett den förtroendevalda före utgången av november 2016.

Bestämmelserna i 19 § 2 mom. om kommunens skyldighet att anmäla stödbeloppet till fullmäktigegrupper och i 82 § 3 mom. om kommunens skyldighet att anmäla beloppet av de avgifter på förtroendevaldas arvoden som tagits ut tillämpas första gången när bokslutet för 2015 upprättas.

Kommunernas samarbetsavtal ska uppda-

teras enligt 8 kap. senast vid ingången av mandattiden för det fullmäktige som väljs 2017.

148 §

Övergångsbestämmelser som gäller täckning av underskott och utvärderingsförfarandet

Skyldigheten enligt 110 § 3 mom. att täcka ett underskott i kommunens balansräkning tillämpas första gången på underskott i balansräkningen i bokslutet för räkenskapsperioden 2015.

Trots bestämmelserna om skyldigheten enligt 110 § 3 mom. att täcka ett underskott i kommunens balansräkning, ska underskottet vara täckt senast i bokslutet för räkenskapsperioden 2022, om underskottet i kommunens balansräkning är mer än 500 euro per invånare i bokslutet för räkenskapsperioden 2015.

De bestämmelser om specificerade åtgärder för att täcka underskott i anslutning till ekonomiplanen i 65 § 3 mom. i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas till utgången av 2016.

Bestämmelserna i 118 § 1 och 3—5 mom. om utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning tillämpas första gången räkenskapsperioden 2017 och 118 § 2 mom. första gången på underskott i balansräkningen för 2015, om underskottet inte är täckt i bokslutet för räkenskapsperioden 2020. I det fall som avses ovan i 2 mom. tillämpas utvärderingsförfarandet första gången på underskott i balansräkningen för 2015, om underskottet inte är täckt i bokslutet för räkenskapsperioden 2022. På utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning 2015 och 2016 tillämpas de bestämmelser i 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och bestämmelserna i den förordning som utfärdats med stöd av den paragrafen.

Lagens 119 §, som gäller utvärderingsförfarandet i en samkommun, tillämpas första gången på underskott i balansräkningen för 2015, om underskottet inte är täckt i bokslutet för räkenskapsperioden 2020.

149 §

Övergångsbestämmelser som gäller granskning av förvaltning och ekonomi

På granskningen av förvaltningen och ekonomin för räkenskapsperioden 2014 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Bestämmelserna i 122 § om valet av revisionssammanslutning tillämpas första gången när de avtal om revision som gällde vid ikraftträdandet av lagen gått ut.

150 §

Övergångsbestämmelser som gäller bolagiseringsskyldigheten

Om kommunens eller samkommunens verksamhet gäller produktion av tjänster enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) i ett konkurrensläge på marknaden, ska kommunen eller samkommunen före utgången av 2016 överföra uppgiften för att skötas i form av ett bolag, en sammanslutning eller en stiftelse eller annars ordna verksamheten så att den inte snedvrider konkurrensen.

Lagens 126 § 1 mom. ska tillämpas på tillhandahållande av sådan företagshälsovård som avses i 18 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) från ingången av 2017. När kommunen tillhandahåller företagshälsovård under övergångsperioden ska den vid prissättningen iaktta 128 § i denna lag. Konkurrens- och konsumentverket får på det sätt som avses i 4 a kap. i konkurrenslagen ingripa i en kommuns eller samkommuns verksamhet och prissättning när den under övergångsperioden tillhandahåller företagshälsovård i ett konkurrensläge på marknaden.

Vid överföring av uppgifterna enligt 1 och 2 mom. före utgången av 2016 ska det aktiebolag, det andelslag, den förening eller den stiftelse som de anställda hos kommunen eller samkommunen överförs till se till att pensionsskyddet kvarstår för dem bland den överförda personalen som varit anställda hos kommunen eller samkommunen före 1993

och vars anställning pågår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Skatteverket ska återbetala betald skatt på ansökan, om en kommun eller samkommun i syfte att överföra uppgifter enligt 1 och 2 mom., före utgången av 2016 överlåter en fastighet den äger till ett aktiebolag som en eller flera kommuner eller samkommuner äger, när fastigheten före denna lags ikraftträdande huvudsakligen och direkt använts för en uppgift som kommunen i fråga skött i ett konkurrensläge på marknaden. Dessutom krävs det att fastigheten kommer att användas för ett sådant ändamål också efter överlåtelsen och att kommunen eller samkommunen i vederlag får aktier i det övertagande bolaget. Skattefriheten gäller på motsvarande sätt värdepapper som hör till den bolagiserade verksamhetens anläggningstillgångar samt överlåtelse av aktier i ett bolag som ägs av en kommun eller samkommun och som äger och förvaltar fastigheter, mot aktier i det mottagande bolaget, om

1) fastigheterna i huvudsak används för ett ovan avsett ändamål, eller

2) aktierna medför rätt att besitta en lägenhet som används för ett ändamål som avses ovan.

Ansökan om skatteåterbäring ska göras inom ett år från det att skatten betalades. Till ansökan ska fogas en redogörelse från de berörda kommunerna för hur överlåtelsen anknyter till skyldigheten enligt denna lag att bolagisera verksamhet och för vad fastigheten används före och efter överlåtelsen. Dessutom ska ett yttrande av kommunens revisor fogas till ansökan. Skatteverket kan vid behov begära ett utlåtande av finansministeriet om huruvida överlåtelsen anknyter till den i lag föreskrivna bolagiseringsskyldigheten.

Om ansökan har gjorts och en redogörelse för att villkoren för skattefri överlåtelse är uppfyllda har lämnats redan innan skatten har betalats, kan skatteverket besluta att skatt inte behöver betalas.

Helsingfors den 10 april 2015

Republikens President

SAULI NIINISTÖ

Trafik- och kommunminister *Paula Risikko*

UTGIVARE: JUSTITIEMINISTERIET ISSN 1456-9663